

**USBILIM 2ND INTERNATIONAL CONFERENCE ON
EDUCATION, ECONOMY, MANAGEMENT AND SOCIAL
SCIENCES**

www.usbilimconference.com

**2nd International Conference
on Education, Economy,
Management and
Social Sciences**

**October 16 - 17, 2021
Van**

ONLINE

FACE TO FACE

CONGRESS BOOK

Issued: 20. 10. 2021

ISBN: 978-605-70910-4-8

**USBILIM 2ND INTERNATIONAL
CONFERENCE ON EDUCATION, ECONOMY,
MANAGEMENT AND SOCIAL SCIENCES**

Edited by
Dr. Gültekin GÜRÇAY

*All rights of this book belong to Academic Sharing Platform Company Publishing House
Without permission can't be duplicate or copied.*

Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.

Academic Sharing Platform – 2021 ©

Issued: 20. 10. 2021
ISBN: 978-605-70910-4-8

ABOUT CONGRESS

USBILIM 2ND INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION, ECONOMY, MANAGEMENT AND SOCIAL SCIENCES

•Keynote & Invited Participation Type

DATE – PLACE

OCTOBER 16 – 17, 2021
VAN – TURKEY

ORGANIZATION

USBILIM INTERNATIONAL
JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review process.

KATILAN ÜLKELER

Türkiye – India – Laos – Malaysia- Uzbekistan - Iraq

PRESENTATION

Oral presentation

LANGUAGES

Turkish, English, Russian

SCIENTIFIC & REVIEW COMMITTEE

Dr. Gulmira ABDİRASULOVA - Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV - Ufa State Petroleum Technological University

Doç. Dr. Nazilə Abdullazadə - Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Dr. Maha Hamdan ALANAZİ - Riyad Kral Abdülaziz Teknoloji Enstitüsü

Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV - Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Fırat BARAN - Mardin Artuklu Üniversitesi

Dr. Amina Salihi BAYERO - Yusuf Maitama Sule Üniversitesi

Dr. Karligash BAYTANASOVA - Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Baurcan BOTAKARAEV - oca Ahmet Yesevi Üniversitesi

Dr. Ahmad Sharif FAKHEER - Ürdün Devlet Üniversitesi

Dr. Zehra FIRAT

Doç. Dr. Abbas GHAFARI - Tebriz Üniversitesi

Prof. Dr. Ariz Avaz GOZALOV - oskova Devlet Üniversitesi

Prof. Dr. Gulzar İBRAGİMOVA - Bakü Avrasya Üniversitesi

Dr. Gültekin GÜRÇAY

Doç. Dr. Dilorom HAMROEVA - Özbekistan Bilimler Akademisi

Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA - K.Zhubanov Aktobe Devlet Bölge Üniversitesi

Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY - Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Mamatkuli Jurayev - Özbekistan Bilim Akademisi

Dr. Kalemkas KALIBAEVA - Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Bouaraour Kamel - Ghardaia Üniversitesi

Dr. Nadire KANTARCIOĞLU

Prof. Dr. Ergün KOCA - Girne Amerikan Üniversitesi

Prof Dr. Bülent KURTİŞOĞLU - Ardahan Üniversitesi

Dr. Leman KUZU - İstanbul Kültür Üniversitesi

Sonali MALHOTRA - Delhi Balbahtri Academy

Dr. Alia R. MASALİMOVA - Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Prof. Muntazir MEHDI - Pakistan Language Academy

Dr. Amanbay MOLDİBAEV - Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ - Munzur Üniversitesi

Dr. Aysulu B. SARSEKENOVA - Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü

Dr. Gulşat ŞUGAYEVA - Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi

Doç. Dr. Yeliz KINDAP TEPE - Cumhuriyet Üniversitesi

Dr. K.A. TLEUBERGENOVA -Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA - Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Doç. Dr. Yıldırım İsmail TOSUN - Şırnak Üniversitesi

Dr. Botagul TURGUNBAEVA - Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA - Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Doç. Dr. Ali Korkut ULUDAĞ - Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Akbar VALADBİGİ - Urumiye Üniversitesi

Doç. Dr. C. VIJAI - St.Peter's Institute

Dr. Yang ZİTONG - Wuhan Üniversitesi

USBILIM
2nd INTERNATIONAL EDUCATION, ECONOMICS, MANAGEMENT
AND SOCIAL SCIENCES CONGRESS
October 16 - 17, 2021
Van

SBILIM
2nd INTERNATIONAL EDUCATION, ECONOMICS, MANAGEMENT
AND SOCIAL SCIENCES CONGRESS
October 16 - 17, 2021
Van

CONGRESS PROGRAM
Online (with Video Conference) Presentation

Meeting ID: 841 6632 0055

Passcode: 161021

USBILIM
2nd INTERNATIONAL EDUCATION, ECONOMICS, MANAGEMENT
AND SOCIAL SCIENCES CONGRESS
October 16 - 17, 2021
Van

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

exp. H-..., S- ... NAME SURNAME

USBILIM
2nd INTERNATIONAL EDUCATION, ECONOMICS, MANAGEMENT
AND SOCIAL SCIENCES CONGRESS
October 16 - 17, 2021
Van

16. 10. 2021		10: 00 – 12:00
Meeting ID: 841 6632 0055		Passcode: 161021
HALL: 1	SESSION: 1	MODERATOR: YAVUZ BÜLENT BEKİ
ASSIS. PROF, K.R. PADMA READER, K.R.DON	Educational Challenges In 21 St Century Due To Digital Teaching Learning Practices	
ASSOC. PROF. AHMAD DEYLAMI	A Comparative Study Of Women's Inheritance	
SOULICHANH LUANGSOMBATH TIPCHANH SILANOUVONG SILAVANH SIDAVONG THIPHACHANH NOUTHAPHONE BOUNMY PHALYCHAN AMMALIN POTHILADTH	Teachers' Knowledge On Mathematical Task Design In Classroom	
YAVUZ BÜLENT BEKİ	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Ve Elektronik Bilgi Sistemleri: "İstanbul Senin, Karar Senin" Uygulaması	
ASSIS.PROF. ABHISHEK PANDEY	Importance Of Machine Learning In India's New Education Policy 2020	

USBILIM
2nd INTERNATIONAL EDUCATION, ECONOMICS, MANAGEMENT
AND SOCIAL SCIENCES CONGRESS
October 16 - 17, 2021
Van

16. 10. 2021		10: 00 – 12:00
Meeting ID: 841 6632 0055		Passcode: 161021
HALL: 2 SESSION: 1	MODERATOR: Dr. Nadire KANTARCIOĞLU	
HEDİYE DUMLU	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Talepleri, Liberalizm Ve İnsan Hakları	
SERVET ÖZKAN AHMET YAKIN	Fosil Yakıt Alternatifi Olarak Hidrojen Yakıtlı Araçlar	
SERVET ÖZKAN AHMET YAKIN	Otomotiv Sektörünü Elektrikli Araç Üretmeye İten Sebepler Ve Elektrikli Araçlardaki Gelişmeler	
ALI UMAR AHMAD AMINU HASSAN JAKADA AHMAD TIJJANI ABDULLAHI INUWA MUKHTAR AHMAD KAMALU KABIRU ATIKU MUHAMMAD ABUBAKAR ABUBAKAR ISAH JIBRIN	Dynamic Influence Of Financial Development And Financial Openness On Macroeconomic Uncertainty In Selected African Countries	
SAWSAN J. AL-HUSSEINI	The Influence of Transformational Leadership on Knowledge Sharing in Iraq's Public and Private Higher Education: A Comparison Study	
BAYRAM BİLİR	Orhun Yazıtlarında 𐰀 İşaretinin Transkripsiyonu	

CONTENT	
CONGRESS ID	
SCIENTIFIC & REVIEW COMMITTEE	
PROGRAM	
CONTENT	
ORAL PRESENTED PAPERS IN THE CONGRESS	
SOULICHANH LUANGSOMBATH & TIPCHANH SILANOUVONG & SILAVANH SIDA VONG & THIPHACHANH NOUTHAPHONE & BOUNMY PHALYCHAN & AMMALIN PHOTHILADTH	1
TEACHERS' KNOWLEDGE ON MATHEMATICAL TASK DESIGN IN CLASSROOM Yavuz Bülent Bekki	2
İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE ELEKTRONİK BİLGİ SİSTEMLERİ: "İSTANBUL SENİN, KARAR SENİN" UYGULAMASI Abhishek Pandey	16
IMPORTANCE OF MACHINE LEARNING IN INDIA'S NEW EDUCATION POLICY 2020 Hediye Dumlu	17
TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ TALEPLERİ, LIBERALİZM VE İNSAN HAKLARI ALI UMAR AHMAD & Aminu Hassan Jakada & Ahmad Tijjani Abdullahi & Inuwa Mukhtar Ahmad & Atiku Muhammad Abubakar & Abubakar Isah Jibrin	25
DYNAMIC INFLUENCE OF FINANCIAL DEVELOPMENT AND FINANCIAL OPENNESS ON MACROECONOMIC UNCERTAINTY IN SELECTED AFRICAN COUNTRIES Bayram BİLİR	48
ORHUN YAZITLARINDA İŞARETİNİN TRANSKRİPSİYONU SAWSAN J. AL-HUSSEINI	50
BUSINESS AS A MEANS TO EMPOWER OTHERS – KENYAN WOMEN ENTREPRENEURS REDEFINING BUSINESS SUCCESS	

TEACHERS' KNOWLEDGE ON MATHEMATICAL TASK DESIGN IN CLASSROOM

Soulichanh LUANGSOMBATH

Education Office, Naxaythong District, Laos

Tipchanh Silanouvong

Champasack University, Laos

Silavanh SIDA VONG

Champasack University, Laos

Thiphachanh NOUTHAPHONE

Champasack University, Laos

Bounmy PHALYCHAN

Champasack University, Laos

Ammalin PHOTHILADTH

Champasack University, Laos

Abstract

The research aimed to investigate teachers' knowledge of mathematical task design through Lesson Study and Open Approach. The target group was teachers from Attached Primary school of Pakse Teacher Training College in Lao PDR. Data collected in the second semester of the 2019-2020 academic year. Research Methodology base on Lesson Study and Open Approach. The data were from video recording and taking field notes during the process of Lesson Study. The data include interviewing teacher and students' worksheet. Data analysis based on the three-step flow of lesson (Inprasitha, 2016). The result revealed that the target group teacher had knowledge on representations of the real world and mathematical world. But they lack of and need to improve on mathematical content knowledge and creating knowledge on teaching materials (Semi-concrete Aids).

Keyword: Mathematical task, task design, teacher knowledge, lesson study, open approach

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE ELEKTRONİK BİLGİ SİSTEMLERİ: “İSTANBUL SENİN, KARAR SENİN” UYGULAMASI

Yavuz Bülent Bekki

Kocaeli Üniversitesi

– ORCID: 0000-0003-3190-1867

ÖZET

Bu çalışma ile Osmanlı'nın uzun yıllar başkentliğini yapan ve ilk belediye atılımlarının yapıldığı İstanbul odağa alınarak Türkiye coğrafyasındaki belediye hareketlerinin son uğrağı olan e-belediye hizmetlerinden biri olan “İstanbul Senin, Karar Senin” uygulaması incelenmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde tarihsel izlek oluşturulduktan sonra e-devlet/belediye uygulamalarına dair kısa bilgiler sunulmuş ve 2019 yılının sonlarında faaliyete geçen “İstanbul Senin, Karar Senin” uygulaması ele alınmıştır. Uygulama çerçevesinde 19 Ekim ile 12 Kasım 2020 tarihlerini arasında yapılan oylamaların sonuçları göz önünde bulundurularak yerel yönetimler için bir doğrudan demokrasi örneği oluşturup oluşturmadığı irdelenmiştir. Uygulamaya yönelik halk katılımı ve uygulamaya dair oylama işlemlerinin yeterli durumu değerlendirilerek bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır. Ulaşılan sonuçların geliştirilebilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Senin, Karar Senin Uygulaması, e-belediye.

ISTANBUL METROPOLITAN MUNICIPALITY AND ELECTRONIC INFORMATION SYSTEMS: “İSTANBUL IS YOURS, YOUR DECISION” APPLICATION

ABSTRACT

With this study, Istanbul, which served as the capital of the Ottoman Empire for many years and was the first step of municipal initiatives, was focused on. E-municipality, which is the last step of the municipality movements in the geography of Turkey, has also been examined within the framework of the “Istanbul Yours, Your Decision” application, which is one of the e-municipal services of the Istanbul Metropolitan Municipality. In the first part of the study, after the historical path has been established, brief information about e-government/municipal practices is presented and the “Istanbul Yours, Your Decision” application, which became operational at the end of 2019, is discussed. Considering the results of the voting between October 19 and November 12, 2020 within the framework of the application, it was examined whether it constitutes an example of direct democracy for local governments. It was tried to reach a conclusion by evaluating the adequacy of the public participation and voting processes for the implementation. Suggestions were made to improve the obtained results.

Keywords: Istanbul Metropolitan Municipality, Istanbul Yours Your Decision Application, e-municipality.

1. GİRİŞ

Bu çalışma ile belediyelerin elektronik bilgi sistemlerini kullanımlarına dair bir görüş oluşturulmaya çalışılacaktır. Bu bakış açısını güçlendirmek için Türkiye’deki en büyük belediye olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin “İstanbul Senin, Karar Senin” isimli uygulaması çerçevesinde İstanbul’da ikamet edenlere sunulan anketlere mercek tutulacaktır. Yerel halkın bu anketlerle il yönetimi ve kararlarına katılımının doğrudan demokrasiye örnek oluşturup oluşturmadığına meta analizi ile bakılacak ve buradan bir sonuca varılmaya çalışılacaktır. Bu çalışma, ilgili uygulamada yapılan ve 19 Ekim ile 12 Kasım 2020 tarihlerini kapsayan oylama sonuçları ile sınırlandırılmıştır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin söz konusu uygulama ile yönetimde şeffaflık ve demokratik katılımı arttırmak istediği düşünülebilir. Bu amaçla belediye hem uygulama için bir web sitesi kurmuş hem de ilgili kararların alınacağı ilçelerin meydanlarında uygulama hakkında bilgi verilmesi ve vatandaşların oy kullanabilmeleri için masalar oluşturmuştur. Bu bakımdan sunulan e-belediyecilik hizmetinin halka ulaştırılması noktasında çaba harcandığı söylenebilir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde belediyeciliğin Türkiye’deki tarihsel izleği ve İstanbul’un belediye tarihine yer verilecektir. İkinci bölümde elektronik bilgi sistemleri açıklanmaya çalışılacaktır. Üçüncü bölümde hem e-belediyecilik hem de İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin verdiği e-belediye hizmetleri hakkında bilgi sunulacak ve açılan bir alt başlık yardımıyla “İstanbul Senin, Karar Senin” uygulamasına yönelik değerlendirmelerde bulunulacaktır. Sonuç bölümünde ise araştırmanın bulguları üzerinden yerel yönetime, doğrudan demokrasiyle katılım ve ilgiyle alakalı çözümler sunulmaya çalışılacaktır.

2. TÜRKİYE’DE BELEDİYECİLİK TARİHİ VE İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin tarihçesi bir bakıma Türkiye’de belediye tarihinin de başlangıcına tekabül etmektedir. Bu bakımdan hem Türkiye’deki belediyecilik hem de İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin tarihçesinin bir arada verilmesinin bir sakıncası olmayacağı düşüncesiyle hareket edilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde Türk tarihçi İlber Ortalı’nın *Türkiye’de Teşkilat ve İdare Tarihi* kitabı ile “*Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde Yerel Yönetimler*” başlıklı kitap bölümünden; kamu yönetiminde çalışmaları bulunan Türk akademisyen Bilâl Eryılmaz’ın *Kamu Yönetimi* kitabı ve yerel yönetimler üzerine çalışmaları bulunan Türk akademisyen Nuri Tortop ve arkadaşlarının *Mahalli İdareler* kitabı üzerinden tarihsel izlek oluşturulmaya çalışılmıştır.

İlber Ortaylı’ya göre, Osmanlı Devleti’ndeki taşra yönetiminde yerel yönetim geleneği, belediyenin dışında ve ondan önce gelişmiştir. Bunun sebebi ise belediyenin, devlet bürokrasisinden bağımsız olarak yönetilenlerin atılımıyla ortaya çıkmasıdır. Tanzimat dönemindeki Batılılaşma adımlarıyla birlikte devletin öncülüğünden bürokratik bir reform olarak kurulan belediye, bu özelliği sebebiyle “*kendini yönetmek isteyen kentlilerin ele*

geçirdiği bir kurum olamamıştır” (Ortaylı, 1985: 240) Ortaylı'ya göre Tanzimatçılar, belediyeyi örnek aldıkları Fransa'da olduğu gibi tahayyül ederek bir yerel yönetim birimi olarak düşünselerdi; köy ile kent yönetimini merkezîyetçilik hassasiyeti sebebiyle birbirinden ayırmadan ve hızla modernleşme çabasıyla oldu bittiye getirmeden kurumsallaştırabilirlerdi (Ortaylı, 1985: 241).

13 Haziran 1854'teki Kırım Savaşı'nın da etkisiyle başkentte oluşan hareketliliği yönetebilmek amacıyla “İstanbul Şehremaneti” kurulmuş ve nizamnamesi Meclis-i Vâlâ¹ tarafından hazırlanmıştır. Şehreminine merkezi hükûmetin atadığı bir memur başkanlık etmektedir. Ortaylı'ya göre bu memur, çok yetkili bir despot olmasına karşın aynı zamanda yönetim enstrümanlarının kısıtlı olması sebebiyle de güçsüz bir yönetici pozisyonundadır. Şehremeninin güçsüzlüğünün sebepleri: Sınırlı ve bağımlı bir gelire sahip olması, harcamaların devlet tarafından karşılanması, toplanan gelirlerin maliyeye aktarılması; mühendis ve zabıtalardan oluşan yetersiz bir kadroyla hizmet vermek zorunda olmasıdır. Şehremeninin başkanlığını yaptığı; iki kişisi şehremeninin yardımcıları, dördü yabancı uyruklu ve altısı da Osmanlı vatandaşı gayrimüslimlerden oluşmak üzere on iki kişilik, *Şehremaneti Meclisi (Şehir Meclisi)* kurulmuştur. Bu meclis de yine merkezi yönetiminin takdir ettiği üyelerden kurulmuş bir kurumdur. (Ortaylı, 1985: 241-242; Ortaylı, 2010: 436-437; Tortop vd., 2014: 88; Eryılmaz, 2019: 234). Atama ile iş başına gelme ve ilgili konuda bilgi sahibi olmama şehreminliğini hem başkanı hem de meclisi açısından işlevsiz kılmakta ve Ortaylı'ya göre şehreminliğinin bu durumu, onu modern belediyeçilik için kötü bir başlangıç olarak sunmaktadır (1985: 241-242; 2010: 437).

İstanbul Şehremaneti'nde durum böyleyken Şehremini ve Şehir Meclisi üyeleri atanmadan önce, üyelerinin büyük bölümü yabancı kimselerden oluşan “İntizamı Şehir Komisyonu” adlı bir komisyon kuruldu. Bu komisyondan kurulacak belediye yönetimleri hakkında kuruluş tasarıları ve tekliflerinde bulunması bekleniyordu. Komisyon bir “Belediye Nizamnamesini” hazırladı ve İstanbul'un her bir semti için belediye daireleri kurulmasını teklif etti. Bunların başında da azınlıkların yoğun olduğu bir bölge olan Beyoğlu-Galata bölgesinde bir belediye kurulması ve daha sonra yaygınlaştırılması yönündeki teklif kabul edildi. 1858 yılında İstanbul'un Beyoğlu ve Galata bölgelerini içine alan modern bir belediyeleşmeye gitmek; bölgede yaşayan yabancıların ve bölgenin modern liman kentine uygun hâle getirilmesinin bir gereği olarak ilgili bölgede Paris'in seçkin *Sixième Arrondissement* semti örnek alınarak “Altıncı Daire-i Belediye (Altıncı Belediye Dairesi)” kuruldu. Bu dairenin başında daire müdürü unvanıyla bir başkan ve yedi üyeli bir “Daire Belediye Meclisi” bulunacaktı. Başkan ve meclisin üyeleri merkezce atanacaktı. Meclise danışman olarak yabancı uyruklular da katılabiliyordu. Dairede resmi dil Türkçe (Osmanlıca) ile birlikte Fransızcaydı (Ortaylı, 1985: 242; Ortaylı, 2010: 437; Eryılmaz, 2019: 234; Tortop vd., 2014: 88-90).

1868'de Altıncı Belediye Dairesi örnek alınarak İstanbul'da on dört yeni dairenin daha kurulması kararlaştırılmış fakat bu dairelerin başına hem onursal atamalar yapılmış hem gerekli meclisler kurulamamış hem de personel istihdam edilememiştir (Ortaylı, 1984: 242). Başkan,

¹ “II. Mahmud'un kurduğu, reformları planlayıp icrasını denetleyen yüksek yasama ve yargı organıdır” (Akyıldız, 2003: 250).

mutasarrıf tarafından memurlar arasından seçilip valinin onayı ile atanacak ve mahalli ihtiyar heyetlerinin seçtiği kişilerden de belediye meclisi oluşturulacaktı. 1869 (Eryılmaz'a göre 1868) tarihli "Dersaadet Belediye Nizamnamesi" ile belediye teşkilatlarının yaygınlaştırılması ve on dört yeni belediye dairesinin kurulması karara bağlanmıştır. Karara bağlanan on dört belediye teşkilatından sadece dördü (Adalar, Yeniköy, Tarabya, Beykoz) kurulabilmiştir. Nizamname'ye göre Şehreminliği teşkilatının; *Şehremini*, *Şehremaneti Meclisi* ve *Cemiyet-i Umumiye* olmak üzere üç organı bulunmaktadır. Şehremini ve Şehremaneti Meclisi'ni daha önceki paragraflarda açıkladığımız için burada yalnızca Cemiyet-i Umumiye ile alakalı bilgi vermek yeterli olacaktır. Bu organ, belediye dairelerinin başkanları ile daire meclislerinin üyeleri arasından üyelerce seçilen kişilerden oluşan bir kuruldur (Tortop vd., 2014: 89; Eryılmaz, 2019: 235). Nizamname'ye göre Şehreminliğinin; hayati ihtiyaç maddelerinin teminini sağlamak ve bunların tavan fiyatını belirleyip denetlemesi, yol-kaldırım yapım onarımı, şehrin temizliğinin yaptırılması, ticari faaliyetlerde ücret, kalite ve ölçü denetimleri yapma, devlete ait vergi ve resimleri Maliye'ye teslim etmek üzere toplama görevleri bulunmaktadır (Ortaylı 1974'ten akt. Tortop vd., 2014: 89). 1876 Anayasası ile İstanbul ve taşrada kurulacak belediyelerin seçimle işbaşı yapacak meclisler aracılığıyla yönetilmesi ve bu belediyelerin kuruluşu, görevleri ve seçim usullerinin kanunla belirlenmesi öngörülmüştür. Bu öngörü de 1877'de (II. Meşrutiyet dönemi) çıkarılan "Belediye Kanunu (Dersaadet Belediye Kanunu)" ile hayata geçmiştir. Kanun daha önce on dört olan belediye dairesi sayısını yirmiye çıkarmıştır. Ortaylı'ya göre bu kanunla birlikte belediye teşkilatlanmasının asıl temelleri atılmıştır (Tortop vd., 2014: 89-90; Ortaylı, 2010: 439). Buna karşın Ortaylı, II. Meşrutiyet döneminde öngörülen seçimle iş başına gelme uygulamasından hızla vazgeçtiğini ve Meşrutiyet otoritesinin de merkezîyetçiliğe kaydığını ifade etmiştir. 1910'da çıkarılan "Dersaadet Belediye Kanunu", yönetimin özerkliğini ve mahalli düzeydeki demokrasiyi rafa kaldırmıştır (Ortaylı, 2010: 441).

İstanbul'daki belediye dairelerinin kaldırılması 1912'de çıkarılan "Dersaadet Belediyesi Hakkındaki Geçici Kanun" ile olmuş ve dairelerin yerine belediye şubeleri; Şehremaneti Meclisi'nin yerine Encümen kurulması yenilikleri getirilirken Şehremini konumunu korumuştur. Bu sistem, 1930 yılındaki "1580 sayılı Belediye Kanunu" yürürlüğe girene kadar sürmüştür. 1877'den 1930'a kadar varlığını sürdüren Belediye Kanunu ile Türkiye'deki belediye anlayışı; İmparatorluktan Cumhuriyete kadarki süreçte belediye teşkilatlanması ve sunulan beledi hizmetler bakımından giderek modernleşen bir hatta ilerlemiştir (Tortop vd., 2014: 90; Ortaylı, 2010: 442). Ancak Ortaylı, mahalli yönetim ve demokratik katılımın gerçekleşmediğini belirterek, Osmanlı'daki belediyecilik atılımlarının dönemin merkezîyetçi devlet anlayışına bağlı kaldığını ve liberal hak ve özgürlük taleplerinin bu süreçten sonra ortaya çıkmış olmasına bağlamıştır (Ortaylı, 2010: 442-443).

Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra yıkılması ve Kurtuluş Savaşı sonrasında Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla belediyelerle alakalı düzenlemeler devam etmiştir. 1921 "Teşkilatı Esasiye Kanunu" olağan üstü bir dönemde çıkarılmış bir çerçeve anayasadır. Bu anayasanın mahalli idareler anlamında iki düzenlemesi bulunmaktadır: İllere ve bucaklara özerk statü tanınması ile illerde TBMM temsilcisi ve vekili olmak üzere valililerin bulunmasıdır. Bunlara ek olarak il genel meclisleri yerine "vilayet şurası" ön görülmesidir ancak bu ön

görüler uygulanamadan ortadan kalkmıştır. 1924 Anayasası, 1876 ve 1921 Anayasalarından farklı olarak mahalli idarelerle alakalı konulara derinlemesine değinmemiş dayanacağı ilkeleri belirlemiştir. 1921 Anayasasının mahalli özerkliği bu anayasa ile zaaf olarak görülerek bunlar metinden çıkarılmıştır. Kendinden önceki iki anayasanın âdem-i merkeziyetçi yapısına göre merkeziyetçi bir anlayış benimseyen 1924 Anayasası, mahalli idareleri tüzel kişilik ve yetki genişliği esasına göre hüküm altına almıştır. 1961 Anayasası mahalli idarelere 112 ile 116. maddeleri arasında ve 112. maddedeki “*İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır*” hükme uygun olarak oluşturulmuştur. 1961 Anayasası ile mahalli idarelere; anayasada yer verilmiş, kamu tüzel kişiliği tanınmış, halk tarafından tek dereceli ve genel oy esasıyla seçim benimsenmiş, üzerlerindeki vesayet yetkisi hafifletilmiş, merkezi idare ile ilişkiler kanunla düzenleneceği öngörülmüş ve son olarak da görevleri ile orantılı gelir kaynaklarına erişmeleri gerektiği vurgulanmıştır. 1963 yılında çıkarılan 307 sayılı kanun ile belediye meclisinin başkanı seçmesi şeklindeki uygulamaya son verilerek belediye başkanının halk tarafından doğrudan seçilmesi sağlanmıştır (Tortop vd., 2014: 92-93).

12 Eylül 1980’de askerın yönetime el koymasından sonra yapılan 1982 Anayasası’nda mahalli idarelere, 123 ile 127. maddeler arasında yer verilmiştir. 1982 Anayasası’nın üç fıkralık 123’üncü maddesi ve 127’nci maddesinin ilk iki fıkrasına göre, mahalli idarelere yönelik genel esaslar şöyledir:

m. 123. İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.

İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır.

Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur.

m. 127. Mahallî idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.

Mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.

127’inci maddenin üçüncü fıkrasının son cümlesindeki “*Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir.*” ibaresi ile büyük şehirleri diğer belediyelerden ayıran bir düzenlemenin yapılabilmesinin önü açılmıştır. Nitekim 18 Ocak 1984 tarihli “2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun” ile ayrı ayrı her ilçe için ve tüm ilçelerde büyükşehir belediye başkanı için seçim yapılması kabul edilmiştir. 8 Mart 1984’te çıkarılan “195 numaralı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)” ile Türkiye’de ilk defa (İstanbul, Ankara ve İzmir’de) büyükşehir belediyeleri kurulmuş ve “3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun” ile bu belediyelerin işleyişi düzenlenmiştir. 3030 sayılı Kanun, 10 Temmuz 2004 yılında çıkarılan “5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu” ile değiştirilmiştir. Eryılmaz’a göre nüfusu 2.000’i geçen her yerde belediye kurulmasının yarattığı karmaşıklık çıkarılan bu kanun ve KHK’lerle çözülmeye çalışılmıştır. Ona göre, Büyükşehir Belediyesi uygulaması, “*ilçe ve beldelerin yerel özelliklerini koruyup, halkın yönetime katılmasını sağlarken, büyükşehir alanında birbirleriyle ilişkili çeşitli hizmet*

birimleri arasındaki koordinasyonu da gerçekleştirmektedir” (2019: 206). Büyükşehir belediyelerinin kurulmasıyla büyük ölçekli ilçe belediyelerinin ekonomik avantajlarının paylaşımı ve küçük ölçekli ilçelerde ikamet edenlerin demokratik katılımı artırılmıştır. 6 Mart 2008’de çıkarılan “5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile belde belediyeleri kaldırılarak büyükşehirler bünyesinde alt kademe belediye olarak sadece ilçe belediyelerine, belediye statüsü tanınmıştır. Yeni düzenlemeye göre bir yerde büyük şehrin kurulabilmesi için oranın merkez ilçe olması, en az 750.000 kişilik nüfusa karşılık gelecek en az üç ilçeyi kapsamaması gerekmektedir (Tortop vd., 2014: 261-262; Eryılmaz, 2019: 205-207).

3030 sayılı kanunla birlikte büyükşehir olan İstanbul’da 1984’ten günümüze kadar belediye başkanlığı yapmış isimler ise şöyledir: Anavatan Partisi’nden seçilen Bedrettin Dalan, 26 Mart 1984 ile 28 Mart 1989 tarihleri arasında; Sosyaldemokrat Halkı Parti’den seçilen Nurettin Sözen, 28 Mart 1989’dan 27 Mart 1994’e kadar; Refah Partisi’nden seçilen Recep Tayyip Erdoğan, 27 Mart 1994’ten 6 Kasım 1998’e kadar; 12 Kasım 1998 ile 1 Haziran 2001 tarihleri arasında Fazilet Partisi’nden seçilen Ali Müfit Gürtuna daha sonra bağımsız aday olarak belediye başkanlığını kazanarak 1 Haziran 2001 ile 1 Nisan 2004 tarihleri arasında iki dönem; Adalet ve Kalkınma Partisi’nden seçilen Kadir Topbaş 1 Nisan 2004’ten 22 Eylül 2017’ye kadar yaklaşık 14 yıl İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne başkanlık yapmıştır. 17 Nisan 2019 ile 6 Mayıs 2019 tarihleri arasında başkan seçilen Ekrem İmamoğlu, önceki seçimin yenilenmesi ile yeniden seçilerek 27 Haziran 2019’dan beri İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne başkanlık yapmaktadır.

Osmanlı Devleti’nin başkenti İstanbul’daki ilk belediyeçilik atılımlarıyla başlayan tarihsel sürecin merkezîyetçi yapısı Türkiye Cumhuriyeti’ne de miras olarak aktarılmış; yerel yönetimlerin bürokratik bir araç olarak görülmesi durumu devam etmiştir. Bu durum yerel yönetimlerin bölgesel anlamda bağımsız hareket edebilmeleri ve yerel konular hakkında karar vermelerini zorlaştırmıştır. Bu sorunlar günümüzde de devam etmektedir. Belediye sınırları içerisindeki bazı konular merkezîyetçi müdahalelerle kısıtlanmakta ve belediyelerin hareket alanı daraltılmaktadır.

3. ELEKTRONİK BİLGİ SİSTEMLERİ

Uluslararası e-demokrasi uzmanı İtir Akdoğan’a göre iletişim teknolojilerinin toplumsal ve siyasal hayata yönelik etkilerini inceleyen üç farklı okul bulunmaktadır; *dönüşümcüler*, *devamcılar*, *yapısalcılar*. Dönüşümcüler, iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin politik katılımı arttıracığını ve bunun sonucunda da toplumsal değişimin kaçınılmaz olacağını iddia etmektedir. Devamcılar, dönüşümcülerin fikirlerini ütopyik bularak değişimin toplumsal ve siyasal hareketlerin kendisinden kaynaklanacağını ileri sürmektedir. Yapısalcılara göre ise iletişim teknolojilerinin bir şeyleri değiştirme gücü, insanların bu teknolojileri değişimi hedefleyerek kullanmalarının dönüşüme neden olabileceğini düşünmektedir. Yapısalcılar da dönüşümcülerle benzer şekilde, iletişim teknolojilerinin etkisinin hayatın her alanında devrimci bir etki göstereceğine inanmaktadır (Akdoğan, 2014: 55).

İnternet yetkililerle daha etkin ve doğrudan iletişimi sağlaması bakımından bir demokrasi ortamı doğurmaktadır. İnternet üzerinden kurulan iletişimle ortaya çıkan ağ toplumları,

mekânsız ve zamansız topluluklardır: İnternet erişiminin gerçekleştiği her yer ve zamanda varlık göstermelerine neden olmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken husus, internetin bu imkânına erişimin tüm yurttaşlarca sağlanabilmesidir. Erişime ek olarak erişimin bağlantı hızından, erişilen bilginin erişen tarafından anlaşılıp bu bilgilerin hazmedilmesi de diğer önemli hususlardır (Akdoğan, 2014: 60-61). Bu noktada Türkiye'deki internet kullanımıyla alakalı bilgilerin verilmesi gerekmektedir.

İnternet ve sosyal medya hakkında analizler yaparak bunları belirli periyotlarda yayımlayan We Are Social'ın 18 Şubat 2020 tarihinde, "Digital 2020: Turkey" başlığıyla 92 slayttan oluşan ve 16 ile 76'ncı slaytlar arasında Türkiye'nin dijital karnesini sunulduğu raporuna göre: Türkiye'de nüfusunun (83,88 milyon), %92'si (77,39 milyonu) internete cep telefonu ile bağlanmaktadır. Nüfusun %74'ü (62,07 milyon) aktif internet kullanıcısı olmasının yanı sıra mobil internet kullanıcıları ise bu sayının %94'ünü (58,23 milyon) oluşturmaktadır. Türkiye'deki 62,07 milyon internet kullanıcısının %74'ü her gün internete girmektedir. Kullanıcılar, internette günlük ortalama 7 saat 29 dakika harcamaktadır. İnternet kullanıcılarının %64'ü, 54 milyon kişi ise aktif olarak sosyal medya kullanmaktadır. 54 milyon sosyal medya kullanıcısının %99'u mobil uygulamalar aracılığıyla sosyal medya hesaplarını yönetmektedir. Rapora göre, 54 milyon aktif sosyal medya kullanıcısı, günde ortalama 2 saat 51 dakikasını sosyal medyada geçirmektedir (Kemp, 2020).

Akdoğan'a göre e-devlet veya e-belediyecilik uygulamaları, sunulan hizmetlerin elektronik ortamda yürütülmesiyle alakalı olmasına karşın asıl dikkat edilmesi gereken bu hizmetlerin sunulmasında aksaklık yaşanmaması için gerekli teknolojik alt yapının sağlanmasıdır. Alt yapıdan kasıt, hizmetin sunulacağı web sitesi veya uygulamadan kamusal alanda internet ve teknolojik aletlerin kullanılmasına uygun alan ve güç noktalarına erişiminin sağlanmasına kadar uzanan geniş bir fiziki iyileştirmeyi de içermektedir. E-belediyecilik uygulamalarından yurttaşların haberdar olmaması bu uygulamaların etkinliğini etkilenmeyen önemli faktörlerden biridir. Yurttaşların erişim kalitesini belirleyen bir diğer faktör de sunulan web site ve uygulamaların belli bir standarda sahip olması ve hizmetlerin yürütülmesindeki etkinliğin yüz yüze yapılan hizmetin kalitesiyle örtüşmesi gerekliliğidir (Akdoğan, 2014: 67-68).

İletişim teknolojilerindeki gelişmeler insanlara birçok imkân sunmakla birlikte ülkeler ve şehirler arasındaki alt yapı eşitsizliği bu imkânlara erişimin önündeki en büyük engeldir. İnternet erişiminin kısıtlı olması ve insanların internet kullanımının sınırlı kalması gibi etkenler, iletişim teknolojilerinin sunduğu hizmetlere erişimin kapsamını daraltmaktadır. Kısıtlıkların yanı sıra insanların, internette önemli bilgilerini paylaşmaktan çekinmeleri, fişlenme korkuları ve internet korsanlığının yol açtığı kötü şöhret insanların internet kullanımını etkileyen bir diğer etkidir. Uzmanlar, internet okur-yazarlığı, güvenlik ve kişisel verilerin korunması konularında birtakım düzenleme ve eğitimlerle insanların iletişim teknolojilerini kullanmakta yaşadıkları sorunların bir kısmını aşabileceğini düşünmektedir.

4. İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN ELEKTRONİK BİLGİ SİSTEMİ UYGULAMALARI

Yönetim bilimleri alanında çalışmaları bulunan sosyolog ve akademisyen Ayşe Öncü'nün Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Derneği'nin 2011 tarihli konferansındaki

konuşmasına değinen Akdoğan, Öncü'nün bu konuşmasında dikkat çektiği merkezî hükûmet kültürü mirasının İstanbul'da yaşayanların kentin kaderi hakkında söz sahibi olmasını engellediği ve yerinden yönetim anlayışını körelterek yerel siyasetin gelişmemesine neden olduğu noktasını vurgulamıştır. Akdoğan'a göre İstanbul büyükşehir ve ilçe belediyeleri için iletişim teknolojilerinin kullanımı vazgeçilmez bir konumdur. Bu kullanım demokratik katılımdan ziyade hizmet odaklıdır (Akdoğan, 2014: 103-105).

Birleşmiş Milletler'in (BM) 2008 yılında yayımladığı "Dünya Belediyelerinde Dijital Yönetişim" başlıklı raporunda İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 1994'te kurduğu web sitesi 31. sıradayken (Akdoğan, 2014: 105), BM'nin 2020'de yayımladığı "E- Devlet Anketi" (*E-Government Survey*) raporunda 12. sıraya yükselmiştir (United Nations [UN], 2020: 308). Bu noktada İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin bilgi teknoloji kullanımındaki atılımına dikkat çekmek gerekmektedir. 12 yıllık süreçte bilgi teknolojilerinin kullanımı bakımından 19 sıra yükselmiş ve Berlin (9.), Seul (10.), Şangay'ın (11.) arkasından gelerek Londra (13.), Roma (14.) gibi Avrupa başkentlerini de geçmeyi başarmıştır (UN, 2020: 308).

Akdoğan'a göre, 1994'te kurulan İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin web sitesi, yurttaşların daha önce ulaşamadıkları hizmetlere ulaşmasını sağlamaktadır. Bu web sitesi aracılığıyla yurttaşlar ile yerel yönetim arasındaki bağlantı güçlenmektedir. Buna karşın yerel hizmetlerin görülmesindeki çok başlılık siber uzay için de geçerli bir sorundur çünkü bu çok başlılık sanal dünyada da gerçekte olduğu gibi koordinasyon eksikliğiyle kendini göstermektedir. Akdoğan, bir diğer eksiklik olarak da siyasetlerin verimle alakalı düşüncelerini şekillendirirken yurttaşların fikirlerine başvurmadığının altını çizmektedir. Burada hem siyasi aktörlerin hem de yurttaşların dijital katılıma erişimde yaşadıkları bilgi yoksunluğu ve ilgisizliği önemli etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yurttaşların bilgi yoksunluğu eğitimlerle aşılabilecek bir etkenken ilgisizliğin ortadan kaldırılması oldukça zor diğer etkindir. İletişim teknolojilerinin maliyetinin yüksekliği ve bu teknolojilere mali desteğin kısıtlı oluşu ise bir diğer dezavantajdır. Yurttaşların siber uzayda bilgilerini paylaşmaktan şüphelenmeleri ise iletişim teknolojilerine duyulan güvensizliği göstermektedir. Yerel yönetimler, web siteleri aracılığıyla uluslararası arenada da görünürlük kazanabilmektedir." Örneğin, İstanbul Büyükşehir Belediyesi web sitesi ve uygulamalarıyla diaspora çalışması ve turist çekmeye yönelik adımlar da atılabilmektedir. İstanbul'un ulusal ve uluslararası etkinliklere ev sahipliği yapması, kültürel mirası ve tarihi, konumu, kozmopolit yapısı gibi özellikleri İstanbul'u "*tek bir ülkeye ait olamayacak kadar değerli ve özel*" kılmaktadır. Şehrin küreselleşmesindeki en önemli faktör ise siyasetçilerin dil beceri ve kullanımıyla alakalıdır. Akdoğan bu noktada hem iletişim teknolojilerinden hem de küreselleşmeden faydalanabilmekte küresel dili kullanmanın önemine dikkat çekmiştir (Akdoğan, 2014: 157-163).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin sunduğu e-belediyecilik hizmetleri; beyaz masa, gelirler mükellef rehberi, e-sorgulama, e-beyanname, e-ödeme, e-bilgi ve e-başvuru olmak üzere yedi ana kategoriden oluşmaktadır (İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB], E- Belediyecilik Hizmetleri). Beyaz Masa uygulaması ile vatandaşların karşılaştıkları sorunların hızlı çözümü ve kent sakinlerinin önerileri ile kent refahının artırılması amaçlanmaktadır. Beyaz Masa'ya haftanın yedi günü yirmi dört saat web portalı üzerinden veya 153 aranarak ulaşılabilmektedir (İBB, Beyaz Masa). Gelirler Mükellef Rehberi portalında; 7256 sayılı Kanun Yapılandırma

Dilekçe Örneği, İlan Reklam Mükellefleri, Diğer Mükellefler, Ödeme Noktası Rehberi, Haciz Kaldırma, İlanen Tebliğ ve İlçe Belediye Payları kategorilerinde kullanılacak hizmetlere dair bilgi, yardım ve hizmet sunulmaktadır (İBB, Gelirler Mükellef Rehberi). E-Sorgulama uygulamalarıyla; *Plan Askı Arşivi, İhale İlanları, Evrak Takibi, Mevzuat, Elektrik Kesintileri Bilgilendirme Sistemi* kategorilerinde ilgililere bilgi ve hizmet sunulmaktadır (İBB, E-Sorgulama). E-Ödeme portalı vasıtasıyla; *İBB Borç Ödeme, İGDAŞ Borç Ödeme ve İSKİ Borç Ödeme* olmak üzere 3 ayrı kategoride bireysel veya kurumsal kişilerin kullandıkları hizmetlerin ödemesini yapabilmesi olanağı sunulmuştur (İBB, E-Ödeme). E-Beyanname portalında yer alan *İlan Reklam Vergisi ve Yangın Sigortası Vergisi* kategorilerinde mükelleflere bilgi ve hizmet sunulmaktadır (İBB, E-Beyanname). İBB tarafından sunulan E-Bilgi portalında yer alan *Balık ve Hal Fiyatları, Ücret Tarifeleri, Faaliyet Raporları, Sosyal Tesisler, Kültür Sanat Etkinlikleri, Şehir Rehberi, Şehir Hatları Sefer Tarifeleri ve Kameralar* kategorileri ile vatandaşların ilgili konularda bilgi sahibi olması ve hizmetlerden faydalanması sağlanmaktadır (İBB, E-Bilgi). E-Başvuru portalı üzerinden; *Evde Sağlık Hizmeti Başvuru Formu, İstanbulkart Başvuruları, Kamulaştırma Başvuru Formu, Etik Komisyonu Başvuru Formu, İETT Bulunmuş Eşya Bildirme Formu, Toplu Ulaşım Başvuruları ve Ruhsatları, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı, Çevre Koruma-Hafriyat Başvuruları, Yük Taşıma Aracı Kullanım Belgesi, İBB CV Girişi* kategorileri ile vatandaşlara yararlanmak istedikleri hizmet veya edinmek istedikleri belgeler hakkında form ve belgeler hakkında bilgi ve hizmetler sunulmaktadır (İBB, E-Başvuru).

Tüm bu hizmetlerin sunumunda vatandaşların Türkiye Cumhuriyeti kimlik numaraları ve diğer birtakım bilgileriyle bu uygulamalara üye olmaları ve ilgili uygulamaları kullanmak için üye girişi yapmaları talep edilmektedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi bu e-belediyeçilik uygulamalarına ek olarak yeni dönemde, “İstanbul Senin, Karar Senin” ismiyle yeni bir uygulamaya daha geçmiştir.

4.1. İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin “İstanbul Senin, Karar Senin” Uygulaması

19 Ekim 2020 tarihinde alt yapısı kurulduktan sonra İstanbulluların hizmetine sunulan “İstanbul Senin, Karar Senin” uygulaması ile şehrin farklı bölgelerindeki meydanların düzenlemesiyle alakalı İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile İstanbul Planlama Ajansı’nın ortaklaşa yürüttüğü proje yarışmalarında sıralamaya girenler, yurttaşların oylamasına sunulmuştur. İstanbul’da ikamet edenlerin yaşadıkları şehrin/ilçenin meydanları hakkında fikir belirtmesinin bu şekilde sağlanabileceği düşünülmüş ve “Geleceğine birlikte karar verelim çünkü ‘İstanbul Senin’” sloganıyla harekete geçilmiştir. Bu uygulama ile yalnızca İstanbul’da ikâmet eden kişilerin katılabileceği çevrimiçi oy kullanma ile gerçekleşecek anketler düzenlenmiştir. İlgili uygulama kapsamında ilk olarak 19 Ekim ile 12 Kasım 2020 tarihlerini kapsayan süreçte vatandaşlardan, proje için kurulan web sitesi üzerinden T.C Kimlik Numaraları ile oy kullanmaları talep edilmiştir. Bu tarihler arasında İstanbullulardan; Taksim Meydanı, Salacak kıyı bandı ve Bakırköy Meydanı için hazırlanan tasarımlar arasından seçim yapmaları istenmiştir. İstanbullulara hem ilgili ilçe meydanlarındaki reklam panolarından hem de uygulama web sayfasından projeleri inceleme fırsatı da sunulmuştur. Vatandaşlar hem uygulamaya ait web sayfası hem de ilgili ilçe meydanlarına kurulan beyaz masa birimleri aracılığıyla oy vermiştir. Üç ilçedeki meydanların tasarımı için toplam 233 proje teslim edilmiştir.

Çizelge 1. "İstanbul Senin, Karar Senin" Uygulaması Çerçevesinde Kullanılan Oylar ve Genel Durum²

Uygulamaya Tâbi Olan İstanbul'un İlçeleri	İlçenin Nüfusu	Uygulamada Kullanılan Toplam Oy Sayısı	Kullanılan İlçe Oyların Nüfusuna Oranı	En yüksek Oyu Alan Proje	1. Projenin Aldığı Oy Miktarı
Bakırköy	229.239	66.613	%29,05	42 Nolu Proje	24.782
Üsküdar/Salacak	531.825	76.443	%15,37	15 Nolu Proje	51.405
Beyoğlu/Taksim	233.323	209.728	%89,88	12 Nolu Proje	86.597
İstanbul	15.519.267	352.784	%2,27	-	-

Uygulama ile vatandaşların yaşadıkları, gezdikleri yerlerin tasarımına katılmasına amaçlanmış ve İstanbulluların bu çerçevede oy kullanmaları beklenmiştir. Yapılan oylamaların sonuçlarına bakıldığında kullanılan oyların genel iradeyi yansıtmadığı, bunun sebebinin de Akdoğan'ın daha önce belirttiği ilgisizlikle alakalı olduğu söylenebilir. Çizelge 1.'den görüldüğü üzere İstanbullular, Bakırköy Meydanı için yapılan tasarımlara toplam 66.613 oy kullanmış ve bu oylar içerisinde 24.782 oy alan 42 Sıra Numaralı Proje birinci olmuştur. Bakırköy ilçesinin nüfusunun 229.239 olduğu göz önünde bulundurulduğunda kullanılan oy miktarının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bakırköy'de olduğu gibi Üsküdar ilçesinin Salacak sahil hattı için yapılan oylamada da oy miktarının oldukça düşük olduğu gözlemlenmiştir. 531.825 kişilik nüfusun yaşadığı Üsküdar'da oylamaya katılan kişilerin sayısı 76.443 ile sınırlı kalmıştır. Benzer şekilde şehrin en işlek meydanlarından biri olan Taksim Meydanı için yapılan oylamada da katılım çok düşüktür. 233.323 nüfuslu Beyoğlu ilçesinde yer alan Taksim Meydanı hem yerli hem de yabancı turistlerin rağbet ettiği bir yer olmasına karşın 209.728 kişinin oy kullanmış olması vatandaşın ilgisizliğinin dışında, uygulamanın da yeterince duyurulup duyurulmadığının sorgulanmasını beraberinde getirmiştir. İstanbul'un üç ayrı ilçesinde

² Çizelge, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun Twitter tarafından onaylanmış kişisel hesabından 13 Kasım 2020, saat 11.05'te yazılan tweete iliştirilen görseldeki bilgilerden oluşturulmuştur.

yapılacak düzenlemeler için kullanılan toplam oyun 352.784 kişiyle sınırlı kalmış olması yerel demokrasi adına kaygı verici bir neticedir.

5. SONUÇ

İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkenti olması itibarıyla belediyeçilikle alakalı atılımların ilk olarak görüldüğü şehir olarak tarihimizde yerini almıştır. Osmanlı Devleti'nin takındığı merkeziyetçi yapı, Türkiye Cumhuriyeti tarafından miras olarak alınmış ve günümüze kadar sürdürülmüştür. Bu bakımdan belediyeçilik faaliyetleri, merkezi yönetimin bürokratik işlemlerini de üstlenen bir yapı olarak görülebilir. Yerel konularda karar verilirken merkeze bağlılık günümüzde de devam etmektedir. Bu durumun aşılabilmesi için kamuoyuna başvurulması yönünde atılan adımlar ise merkezi yönetimin gölgesinden çıkış hamlesi olarak yorumlanabilir.

Çalışmamız kapsamında değerlendirmeye alınan “İstanbul Senin, Karar Senin” uygulaması neticesinde, İstanbul gibi 15,5 milyonluk büyük nüfuslu bir şehirde yapılan oylamalarda toplam 352.784 kişinin oy kullanmış olması verilecek kararlara katılımın oldukça düşük olduğunu göstermiştir. Bu düşük oy kullanımının sebepleri arasında elbette Koronavirüs sebebiyle insanların eve kapanması durumunun etkili olduğu söylenebilir ancak insanların sadece ilgili meydanlara kurulan beyaz masa noktaları aracılığıyla oy kullanmak durumunda olmadıkları, internet sitesi üzerinden de bu oylamaya katılabilecekleri göz önünde bulundurulduğunda yerel halkın ilgisizliğinin oldukça önemli bir etken olduğu açıktır. Yine vatandaşların T.C. Kimlik Numaralarını vererek oy kullanacak olmalarının bir çekince yaratmış olabileceği de düşük katılımı alakalı bir diğer sebep olarak gösterilebilir.

Yarışmaya katılan projelerin “eş değer” olduğu iddiasının altı doldurulmamış, maliyetlerle alakalı bilgi verilmemiştir. Bu açıdan şeffaflık iddiası barındıran bu uygulamanın şeffaflığı bir derecede gölgelenmiştir. Yine doğrudan demokrasiye katkı sunacağı fikriyle hareket edilen bu uygulamada İstanbulluların yeterli ilgiyi gösterme noktasındaki eksikliği de sadece ilgisizlikle açıklanamaz. Yeter miktarda duyuru ve bilgilendirme yapıp yapılmadığı önemli bir soru işaretidir. Vatandaşlarının katılımını artırmak amacıyla kısa mesaj yoluyla bilgilendirme yapılabilir, yurttaşlar oylamaya teşvik edilebilirdi. Çizelge 1.'de görüldüğü gibi oylama toplam nüfusun yalnız %2,27'si katılmıştır. Bu katılım düzeyiyle seçilen projelerin halkın seçtiği projenin hayata geçiyor olması şeklinde üretilebilecek bir argümanı boşa çıkarabileceği de bir diğer gerçektir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi yönetiminin ilgili uygulamayla hedeflediği doğrudan katılımın yeterli düzeyde olmayışı toplumun çekinceleri ile açıklanabilecekse de bu durumun aşılabilmesi için oy talep edilen kişilerin kişisel verilerinin korunması noktasında yapılan çalışmaların açıkça anlatılması gerekmektedir. Her ne kadar ilgili kent meydanlarına beyaz masa noktaları kurularak internet kullanıcısı olmayan bireyler düşünülmüş olsa da internet üzerinden yapılacak bu tür oylamaların doğrudan demokrasi için henüz yeterli düzeyde değildir. Bunun sebebi, internet ortamının sunduğu kişiselleştirilmiş alandır. Bu tarz konulara ilgi duymayan kişilerin, kişiselleştirilmiş sanal ortamlarında bu türden meselelerle karşılaşma ihtimali çok düşüktür. Bu noktada elbette kişiselleştirilmiş sanal ortamın eleştirilmesi gerekiyor

olsa da bu durumun aşılması doğrudan demokrasinin sağlanması iddiası için geçerliğini koruyan bir meseledir.

KAYNAKÇA

Kitap

Akdoğan, İtir (2014). Dijital Politik Fanteziler. İstanbul: İletişim Yayınları.

Eryılmaz, Bilâl (2019). Kamu Yönetimi: Düşünceler, Yapılar, Fonksiyonlar, Politikalar. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

Ortaylı, İlber (2010). Türkiye’de Teşkilat ve İdare Tarihi. Ankara: Cedit Neşriyat.

Resmî Gazete (9 Kasım 1982). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 2709.

Tortop, Nuri, Burhan Aykaç, Hüseyin Yayman ve M. Akif Özer (2014). Mahalli İdareler. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kitap İçinde Bölüm

Ortaylı, İlber (1985). “Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde Yerel Yönetimler”. Şu kitapta: Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi, Cilt 1. İstanbul: İletişim Yayınları. s. 231-244.

Elektronik Kaynaklar

Akyıldız, Ali (2003). “MECLİS-i VÂLÂ-yı AHKÂM-ı ADLİYYE”. TDV İslâm Ansiklopedisi. <https://islamansiklopedisi.org.tr/meclis-i-vala-yi-ahkam-i-adliyye>. (Erişim Tarihi: 20.12.2020)

İstanbul Büyükşehir Belediyesi [İBB] (t.y.). “İstanbul Büyükşehir Belediyesi E-Belediye Hizmetleri”. <https://www.ibb.istanbul/SitePage/Index/122> (Erişim Tarihi: 25.12.2020)

-- (t.y.) “Beyazmasa”. <https://beyazmasa.ibb.istanbul/application/beyazmasa> (Erişim Tarihi: 25.12.2020)

-- (t.y.). “Gelirler Mükellef Rehberi” <https://www.ibb.istanbul/SitePage/Index/153> (Erişim Tarihi: 25.12.2020)

-- (t.y.). “E-Sorgulama” <https://www.ibb.istanbul/SitePage/Index/129> (Erişim Tarihi: 25.12.2020)

-- (t.y.). “E-Ödeme” <https://www.ibb.istanbul/SitePage/Index/168> (Erişim Tarihi: 25.12.2020)

-- (t.y.). “E-Beyanname” <https://www.ibb.istanbul/SitePage/Index/217> (Erişim Tarihi: 25.12.2020)

-- (t.y.). “E-Bilgi” <https://www.ibb.istanbul/SitePage/Index/175> (Erişim Tarihi: 25.12.2020)

-- (t.y.). “E-Başvuru Sorgulama” <https://www.ibb.istanbul/SitePage/Index/166> (Erişim Tarihi: 25.12.2020)

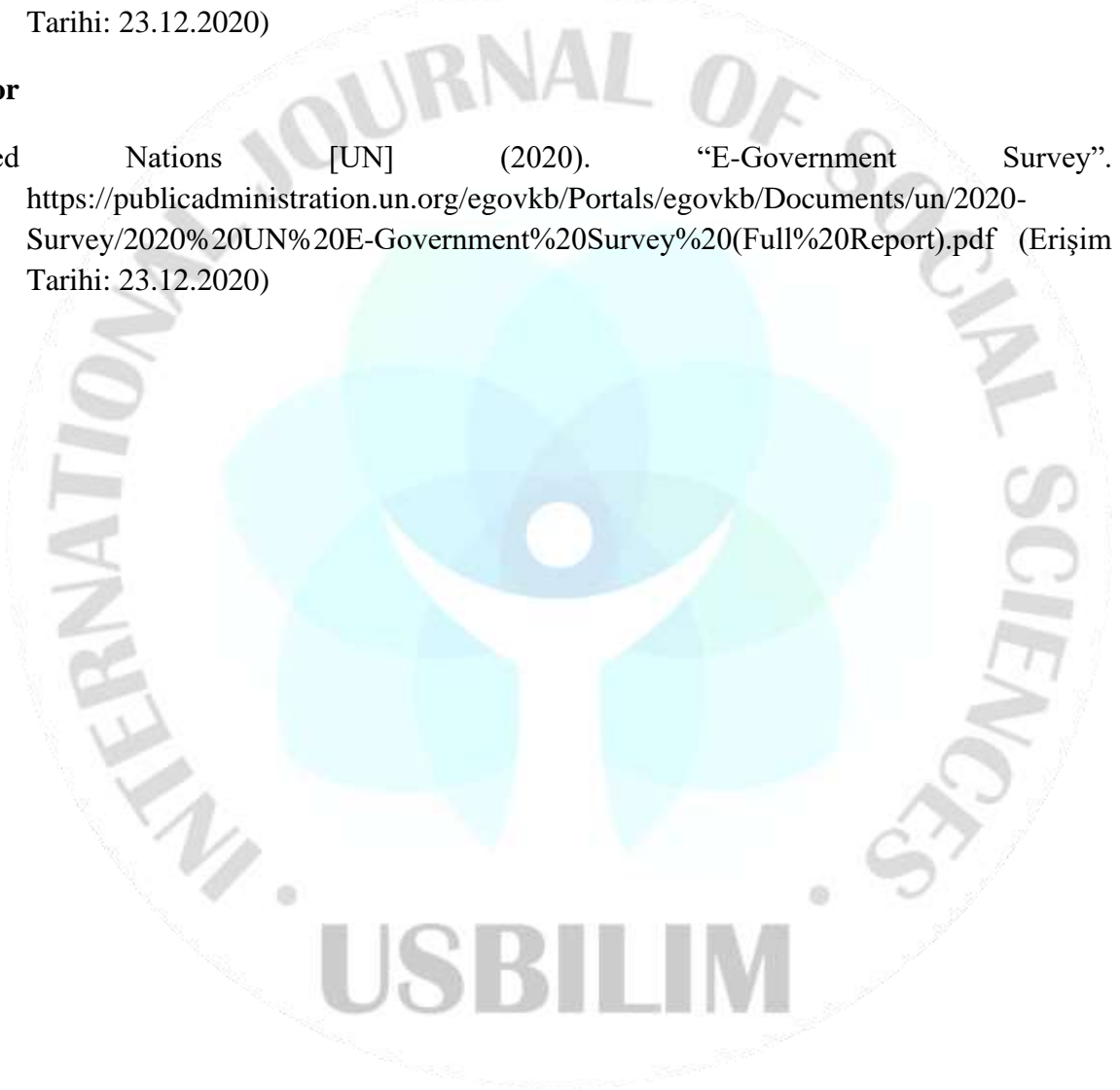
Kemp, Simon (2020). “Digital 2020: Turkey”. İçinde: We Are Social. <https://datareportal.com/reports/digital-2020-turkey> (Erişim Tarihi: 23.12.2020)

Tweet

Ekrem İmamoğlu [ekrem_imamoglu] (13 Kasım 2020). İstanbul'un meydanları için düzenlediğimiz tasarım yarışmasının halk oylamasında toplam 352.784 oy kullanıldı. Taksim ve Bakırköy Meydanları ile Salacak Sahili'nin tasarım yarışmasına ve oylama sürecine tasarımlarıyla, fikirleriyle katkı sunan herkese teşekkürler. [Tweet] (https://twitter.com/ekrem_imamoglu/status/1327160561679929345?s=20 Erişim Tarihi: 23.12.2020)

Rapor

United Nations [UN] (2020). “E-Government Survey”. [https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2020-Survey/2020%20UN%20E-Government%20Survey%20\(Full%20Report\).pdf](https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2020-Survey/2020%20UN%20E-Government%20Survey%20(Full%20Report).pdf) (Erişim Tarihi: 23.12.2020)

IMPORTANCE OF MACHINE LEARNING IN INDIA'S NEW EDUCATION POLICY 2020

Abhishek Pandey

Assistant Professor

Directorate of Online Education, Manipal University Jaipur, India

Abstract:

The government of India recently launched a new education policy that aims to change the country's face of education and make it more practical-driven. The new education policy has come after 30 years which was prepared by a panel of experts led by the former ISRO chief K Kasturirangan. The new education policy aims to drastically strengthen the education system to prepare the future generation to drive unique innovations while making India a knowledge superpower. The policy also proposes a dedicated unit for digital and online learning which is aimed at building the digital infrastructure and digital content. It is aimed at preparing alternative modes of quality education in times such as the current pandemic COVID-19, where a traditional mode of education fails. The New Education Policy (NEP) 2020 has acknowledged the importance of Machine learning and AI(Artificial Intelligence) education in today's uncertain time. To align India's curriculum to the 21st century and to prepare the students for the AI economy, the policy lays profound emphasis on the need to impart the necessary technical knowledge at all levels of education. To commemorate the first anniversary of National Education Policy 2020, Government of India has launched SAFAL (Structured assessment for analysing learning), and 'AI For All' joint initiative in collaboration with the CBSE. SAFAL is a competency-based assessment for grades 3, 5, and 8 introduced by CBSE. It will be used to assess the progress of foundational skills and basic learning outcomes/competencies among students. On the other hand, 'AI For All' initiative has been launched with the purpose of creating a basic understanding of artificial intelligence (AI) for every citizen in the country. Most of Indian Institute of technology's offers many AI-related courses like deep learning foundations and applications, the foundation of artificial intelligence and machine learning, reinforcement learning, probabilistic reasoning in artificial intelligence, predictive and prescriptive data analytics, deep learning, system identification, cyber-physical security, digital image processing, etc. The new education policy 2020 also envisions the use of Machine learning powered solutions for the attainment of its goals of a multilingual as well as holistic education. Machine learning powered online assessment tools are now being used by many universities to conduct online exams. These systems set the question papers themselves, from a pre-existing question bank. Such question banks are designed by subject matter experts, and they can be updated and edited as per the need and convenience of the institute. Thus, ML powered examination systems save teachers a lot of time, which they can dedicate to students, and it reduces the burden of administrative tasks on them. The relevance of machine learning in digital teaching and learning in India's new Education policy is explored in this study.

Key Words: NEP 2020, COVID-19, Machine learning, AI for All.

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ TALEPLERİ, LIBERALİZM VE İNSAN HAKLARI

Hediye Dumlu

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Felsefe Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi
ORCID: 0000-0003-1708-5218

Özet:

Batılı liberal demokrasilerde, normatif kriteri toplumsal cinsiyet eşitliği olan ve erkek egemenliğinin çözümünü grup kimliğinin ya da kolektif farklılığın tanınmasında gören feminist eğilimler, odağına toplumda kadınları ikincil konuma iten toplumsal cinsiyet eşitsizliğini alırlar. Bu eşitsizliğe karşı, kolektif farklılığın tanınmasını içeren toplumsal cinsiyet eşitliği taleplerini ileri sürerler. Bireylerin temel özgürlükleri yanında, çeşitli gelenekler ve yaşam biçimleri içinde öznelerarası oluşan kolektif farklılıklarından kaynaklı ihtiyaç ve taleplerinin haklar sisteminde ve adaletin kapsamı içinde yeterince dikkate alınmadığını vurgularlar. Bu çalışmada, kadınların ikincil konumuna karşı ileri sürülen toplumsal cinsiyet eşitliği taleplerinin, haklar sisteminin ve adaletin kapsamı içinde yeterince tartışılmamasını liberalizmin kolektif farklılıkları ihmal eden yaklaşımı ile ilişkilendireceğiz. En temel taahhütü yurttaşlarının eşitliği ve özgürlüğü olan liberalizm, anayasal haklar bildirelerinde dile getirilen temel sivil ve politik hakların sağlanmasında, bireylerin kolektif farklılıklarının ilgisiz faktörler olduğu varsayımından hareket eder. Bu bağlamda liberalizm, her türden kolektif farklılık karşısında tarafsız bir hukuk devletine, herkesçe paylaşılan müşterekleri gözetilen adalet ilkesine ve herhangi bir kolektif amaçla özdeşleşmeyen politik yapıya bağlıdır. Bu çalışmada, kolektif farklılıkları ihmal eden liberal yaklaşıma rağmen, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan ihtiyaç ve taleplerin haklar sisteminde ve adaletin kapsamında içerilebileceğini tartışacağız. Bu tartışmada, bir yandan tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamlarından soyutlanmayan birey anlayışına; diğer yandan ise hem rasyonel olarak karar veren aktörlerin yasal sınırlar içindeki seçim özgürlüğü hem de bireylerin kendi iyi kavramını takip etmesi anlamına gelen özel otonomi ile yurttaşların uymakla yükümlü oldukları kendilerini yöneten yasaların ortak yazarları olması anlamına gelen kamusal otonomi arasındaki demokratik ilişkiye birlikte başvurulması halinde, toplumsal cinsiyet eşitliği taleplerinin haklar sisteminin ve adaletin kapsamında içerilebileceğini ileri süreceğiz.

Anahtar kelimeler: Toplumsal cinsiyet eşitliği, insan hakları, liberalizm, özel otonomi, kamusal otonomi

Batılı liberal demokrasilerde normatif kriteri toplumsal cinsiyet eşitliği olan ve erkek egemenliğinin çözümünü, grup kimliğinin ya da kolektif farklılığın tanınmasında gören feminist eğilimler, odağına toplumda kadınları ikincil konuma iten toplumsal cinsiyet eşitsizliğini alırlar. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı, kolektif farklılığın tanınmasını içeren toplumsal cinsiyet eşitliği taleplerini ileri sürerler. Bireylerin temel özgürlükleri yanında, kolektif kimliklerinden kaynaklı ihtiyaç ve taleplerinin haklar sisteminde ve adaletin kapsamı içinde yeterince tartışılmadığını vurgularlar. Nitekim liberalizm, Michael Walzer'ın belirttiği gibi, temel bireysel özgürlükleri ve hakları güçlü bir biçimde vurgulayıp onlara öncelik tanırken; bireylerin kolektif farklılıklarını dikkate almaz. Yurttaşlarının kişisel özgürlüğü, fiziksel güvenliği ve refahını amaçlayan bir hukuk devletine bağlı kalır (Walzer, 1996: 106). O halde liberalizmin “en temel taahhüdü yurttaşlarının eşitliği ve özgürlüğüdür.” Bu taahhüt, “bütün bireylerin grup üyeliklerine bakılmaksızın temel sivil ve politik haklarını garanti altına alan anayasal haklar bildirelerinde dile getirilmektedir” (Kymlicka, 1995: 34).

Bu bağlamda liberalizm, bireyin vurgulandığı ve kolektif farklılıkların ihmal edildiği “Batı geleneğinin baskın tarzı ile uyumludur” (Dyke, 1974: 726). 18. yüzyıldaki insan haklarına ilişkin siyasal söylemlerin kökeni olan bu gelenekte, bireylerin özgürlüğünü ve eşitliğini güvence altına alan ve asla ihlal edilmemesi gereken doğal hakların/insan haklarının varlığı kabul edilir (Barry, 2003: 253). John Locke, 1688 İngiliz Devrimi ile ilişkilendirilen yazılarında, insanların yaşamak, özgürlük ve mülkiyet sahibi olmak için doğal haklara sahip olduğu ve söz konusu hakların bireylerin dokunulmaz temel hakları olduğu görüşüne yer verir. 1689’da çıkarılan İngiliz Haklar Bildirgesi, ahlaksal karakterli bu hakların yasal haklara dönüştürülmesi amacıyla hazırlanır. Locke’un teorisi ve İngiliz Haklar Bildirgesi, Batı Dünyası’nda büyük bir etki yaratır. İnsan haklarının dili, Amerikan ve Fransız Devrimleri’ne kadar uzanarak 1776’da Amerika’da ilan edilen Bağımsızlık Bildirgesi’nde ve 1789 yılında Fransa’da ilan edilen İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi’nde de tanınır (Cranston, 1993: 251-252).

Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi’nde bütün insanların eşit yaratıldığı, vazgeçilmez ve devredilmez haklara sahip olduğu beyan edilir. Bunlar arasında yaşam, özgürlük ve mutluluk peşinde koşma hakkı yer alır. Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi, insanların evrensel doğal haklarının korunmasını amaçlar. Bu haklar özgürlük, mülkiyet ve baskıya karşı direnme olarak deklare edilir (Wellman, 1999: 16). Ancak gerek Bağımsızlık Bildirgesi gerekse de İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi insanların eşitliğini vurgulamakla birlikte, insanlar arası eşitliğin sağlanmasında kolektif farklılıkların dikkate alınması konusunda sessiz kalır (Dyke,

1974: 726). Yine 1948’de ilan edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi de kendisinden öncekiler gibi ilk kuşak insan hakları olarak bilinen sivil ve politik hakları ilk 20 maddesinde ele alır (Wellman, 1999: 16). İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, ilk 20 maddesinde, Locke’un ve Thomas Jefferson’ın lisanını kullanarak herkesin doğuştan eşit haklara sahip olduğunu tekrar eder. Bununla birlikte, kapsamını herkesin doğuştan sahip olduğu evrensel insan haklarıyla sınırlı tutmaz ve doğuştan sahip olmadığı ve sonradan kazanılan ekonomik, sosyal ve kültürel haklar olarak bilinen ikinci kuşak insan hakları ile genişletir (Wellman, 1999: 20). Fakat birinci kuşak insan haklarında olduğu gibi ikinci kuşak insan haklarında da bireysel hak ve özgürlükler, “bireyler arası eşitliği geliştirmek” amacıyla savunulur. Bu haklar da ilk kuşak haklarda olduğu gibi bireylerin kolektif kimliğine dayalı “farklılıklarının söz konusu bireysel hak ve özgürlüklerinin sağlanmasında ilgisiz faktörler olduğu varsayımı üzerine” kuruludur. “Bu varsayımın içeriğini oluşturan ana düşünce şudur: adalet temel ve genel-geçer olan insan gereksinimlerini gözetilen bir anlayış üzerine inşa edilmelidir” (Kuyurtar, 2003: 169).

Bu varsayımdan hareketle her türden kolektif farklılık karşısında tarafsız bir hukuk devletini savunan liberalizm, herkese kendi amaçları peşinde özgürce koşabilmesi için eşit haklar sağlamayı ve yine herkese kendi bireysel kimliğini bağımsız bir şekilde oluşturabilmesi ve geliştirebilmesi için eşit fırsatlar sunmayı güvence altına alır (Habermas, 1995: 849-850). Bu görüşe göre, eğer bireyler kolektif farklılıklarına bakılmaksızın herkesi eşit yurttaş olarak kabul eden toplumlarda yaşamak istiyorlarsa, tarafsızlık ilkesini adalet ilkesi olarak görmelidirler. Herkesin eşitliğini ve özgürlüğünü güvence altına alan bu adalet ilkesi, herkesçe paylaşılan müşterekleri gözetir. Söz konusu müşterekler gelir, sağlık, eğitim, din ve vicdan özgürlüğü, konuşma, basın ve örgütlenme özgürlüğü, işlemlerde eşitlik, oy verme hakkı, kamu görevlerine atanabilme hakkı gibi kolektif kimliklerimizden bağımsız olduğu düşünülen evrensel nitelikteki kamusal gereksinimleri kapsamaktadır.

Liberalizmde savunulan ve temel insan haklarına bağlı olan hukuk devleti modelinde politik yapı, yaşamın amaçları konusunda herhangi tözsel bir görüş benimsemez ve eşit saygıyı insanlar arasındaki prosedürel ilişkiler çerçevesinde tanımlar. Politik yapı, tarafsızlık ilkesiyle tutarlı bir biçimde herhangi bir kolektif amaçla özdeşleşmez (Taylor, 1996: 65-66). O halde liberalizm, temel ahlaksal ve siyasal ilkelerini kolektif farklılıkları dışarıda bırakan bir bakış açısından türetir ve tarafsızlık ilkesine bağlı liberal bir hukuk devletini savunur (Kymlicka, 1995: 108).

Bireyleri hakların taşıyıcıları olarak kabul eden ve temel bireysel haklara öncelik tanıyan haklar teorisi, çağdaş dünyada John Rawls gibi liberaller tarafından desteklenir. Buna göre, herkese kendi iyisinin peşinden koşmak bakımından eşit fırsat sağlayan, ahlaksal bakımdan tarafsız bir hukuk düzeninin gerekliliği vurgulanır (Habermas, 1994: 111). Rawls, tarafsız bir hukuk düzeni için gerekli olan adalet ilkelerinin orijinal bir sözleşmenin konusu olduğunu belirtir. Bu ilkeler, özgür ve akıl sahibi kişilerin kolektif farklılıklarının dışarıda bırakıldığı bir eşitlik durumunda bir araya gelmelerinin ve anlaşmalarının ürünüdür. Temel hakları ve görevleri tahsis eden, sosyal avantajların bölüşümünü belirleyen, adil ve adil olmayan arasındaki sınırı çizen adalet ilkelerine, “bilgisizlik peçesi” ardında ya da diğer adıyla “başlangıç durumu”nda karar verilir. Toplumsal sözleşmenin kendisi içinde gerçekleştiği başlangıç durumu, hipotetik bir durumdur. Başlangıç durumunda herkes, her türlü sosyal, kültürel ve tarihsel bağlarından izole bir şekilde bir arada bulunur (Rawls, 1999: 10-11).

Rawls’un önerdiği başlangıç durumu ya da Jürgen Habermas’ın ifadesiyle “teorik prosedür” (Habermas, 2020: 66), sözleşme taraflarının hem kendilerinin hem de diğer katılımcıların somut varoluşları hakkındaki bilgisizlik durumunu; yani “kısıtlanmış katılımcı perspektifi”ni (Habermas, 2020: 68) esas aldığından, ilkelerin seçiminden önce bireyler arasındaki kolektif temelli farklılıkları görünmez kılar. Başlangıç durumunda koşullanmamış olan akılsal varlıklar, kendi amaçlarına ve evrensel adalet anlayışına sahip olabilen ahlaksal kişiler olarak adil anlaşmaya varabilirler. Bu anlaşmanın genel kabulü, adalet ilkelerinin özgür ve akıl sahibi kişiler tarafından öznelerarası tanınması anlamına gelir (Dyke, 1975: 607).

Buraya kadar serilmediğimiz kolektif farklılıkları ihmal eden liberal yaklaşıma ve insan haklarının bireyselci tasarımına rağmen, toplumsal cinsiyet temelli ihtiyaç ve talepleri, haklar sisteminde ve adaletin kapsamı içinde tartışmak iki bakımdan mümkündür. İlk olarak, insan haklarının bireyselci tasarımı karşısında, birey anlayışının yeniden yorumlanmasına ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç için Habermas’ın önerdiği birey anlayışına başvurulabilir. Bu anlayışa göre birey, bireysel ve kolektif kimliğinin kendisi içinde birlikte olduğu öznelerarası yaşam bağlamlarından soyutlanmaz (Habermas, 2012: 116). Bireylerin çeşitli gelenekler ve yaşam biçimleri içinde öznelerarası oluşan somut varoluşunu dışarıda bırakmayan bu anlayışın, kadınların temel bireysel özgürlüklerinin yanında toplumsal cinsiyet temelli ihtiyaç ve taleplerine duyarlı bir insan hakları teorisi için uygun olduğunu söyleyebiliriz.

İkinci olarak ise bireylerin tarihsel, sosyal ve kültürel bağlarından soyutlanmadan özel ve kamusal otonomilerini birlikte kullanmalarına ihtiyaç vardır. Nitekim özel ve kamusal otonomi ortaklaşa hayata geçirildiği takdirde, insan hakları teorisinin toplumsal cinsiyet

temelli eşitsizliklere duyarsız kalmadığı ortaya çıkacaktır. Habermas'a göre, özel otonomi iki anlamı birlikte içerir. Bir yandan, rasyonel olarak karar veren aktörlerin yasal sınırlar içindeki seçim özgürlüğü anlamına gelir. Diğer yandan ise, Habermas'ın etik özgürlük olarak adlandırdığı bireylerin kendi varoluşsal yaşam projelerini takip etmesi ya da bireylerin kendi iyi kavramını takip etmesi anlamına gelir (Habermas, 1996: 451). Kamusal otonomi ise yurttaşların uymakla yükümlü oldukları kendilerini yöneten yasaları kendilerinin yapması ya da kendilerini bu yasaların ortak yazarları olarak görmesi anlamına gelir (Habermas, 2012: 172). Bu iki kavram arasında demokratik bir ilişki vardır. Her iki kavram da birbirinden bağımsız ve birbirine indirgenemez olmakla birlikte, yurttaşlar kamusal otonomilerini, ancak özel otonomileri eşit derecede güvence altına alındığında kullanabilirler. Diğer taraftan özel otonomilerinden eşit derecede yararlanabilmeleri, ancak kamusal otonomilerini elverişli bir şekilde kullanabilmelerine bağlıdır (Habermas, 2001: 767).

Özel ve kamusal otonomi arasındaki demokratik ilişkinin olanağını, toplumsal cinsiyet eşitliğini kazanma çabalarında görmek mümkündür. Nitekim “Batılı toplumların hukuksal gelişim sürecinde gözlemlendiği gibi, feminist eşitlik politikaları da son yüzyıldır, hukuksal ve fiili eşitlik arasında diyalektik bir model” izlerler (Habermas, 2012: 116). Kadınlar hukuksal eşitliğin, kendi deneyimlerinde ve yaşam koşullarında fiili eşitliği desteklemediğini; diğer bir ifadeyle hukuksal eşitliğin, kendi yaşam pratiklerinde fiili eşitliğe dönüşmediğini keşfederler. Böylece “daha önceleri adil, eşitlikçi ve ilerici olarak nitelendirilmiş olan süreçlerin içerdiği adaletsizlik, eşitsizlik ve gerilemeyi ortaya koyarlar” (Benhabib, 1999: 237). Hukuksal ve fiili eşitliğin karşılıklı kurulmadığı koşullarda, “hem özel hem de kamusal otonomiye sahip olan yurttaşların hukuksal eşitliği için fiili eşitliğin gerekli olup olmadığına ve hangi açılardan gerekli olduğuna karar verilmelidir” (Habermas, 1996: 415).

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin kazanılmasında hukuksal eşitlik için fiili eşitliğin gerekli olup olmadığına ve hangi açılardan gerekli olduğuna karar verecek olanlar, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini deneyimleyen kadınlardır. Bu ise ancak kadınlar özel ve kamusal otonomilerini birlikte kullanabildiklerinde mümkündür. O halde, toplumsal cinsiyet temelli eşitsizliklere karşı kadınların özel otonomisini güvence altına alacak olan haklar, ancak kadınlar kısıtlanmamış katılımcı perspektifinden savunulabilir toplumsal cinsiyet eşitliği taleplerini ve uğradıkları adaletsizlikleri kendileri dile getirebildiği ve temellendirebildiği ölçüde uygun biçimde formüle edilebilir. Böylece kadınlar, otonom bir yaşam biçimini geliştirebilmelerinin toplumsal cinsiyet eşitliğinden bağımsız başarılamayacağını gösterebilirler. Görülebileceği üzere, kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği taleplerini adalete ilişkin meseleler olarak

tartışmaya açabilmeleri ve kendilerine özgü ihtiyaçlarını siyasallaştırabilmeleri, özel otonomileri ile kamusal otonomilerini somut varoluşlarını terk etmeden birlikte kullanabilmeleri ile mümkündür. Çünkü kadınlar ancak o zaman, Habermas'ın ifadesiyle, yalnızca hukukun muhatapları değil; aynı zamanda haklarının yazarları olabilirler (Habermas, 1996: 104). Bu gerekliliği görebilen bir insan hakları teorisi, toplumsal cinsiyet temelli fiili eşitsizliklerin telafi edilmesine uygun bir zemin sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Barry, N. P. (2003). *Modern Siyaset Teorisi*. (çev. M. Erdoğan ve Y. Şahin). Ankara: Liberte.
- Benhabib, S. (1999). *Modernizm, Evrensellik ve Birey: Çağdaş Ahlak Felsefesine Katkılar* (çev. M. Küçük). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Cranston, M. (1993). İnsan Hakları Nelerdir? (çev. A. Yayla). *Sosyal & Siyasal Teori: Seçme Yazılar* (ed. A. Yayla, ss. 251-256). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Dyke, V. V. (1974). Human Rights and the Rights of Groups. *American Journal of Political Science*, Vol. 18, No. 4, 725-741
- Dyke, V. V. (1975). Justice as Fairness: For Groups. *The American Political Science Review*, Vol. 69, 607-614
- Habermas, J. (1994). Struggles for Recognition in the Democratic Constitutional State. *Multiculturalism. Examining the Politics of Recognition* (ed. A. Gutmann, pp. 107-149). New Jersey: Princeton University Press.
- Habermas, J. (1995). Address: Multiculturalism and the Liberal State. *Stanford Law Review*, Vol. 47, No. 5, 849-853
- Habermas, J. (1996). *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy* (Trans. by W. Rehg) Cambridge: The MIT Press.
- Habermas, J. (2001). Constitutional Democracy: A Paradoxical Union of Contradictory Principles? *Political Theory*, Vol. 29, No. 6, 766-781
- Habermas, J. (2012). "Öteki" Olmak "Öteki"yle Yaşamak – Siyaset Kuramı Yazıları (çev. İ. Aka). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Habermas, J. (2020). *Söylem Etiği* (çev. S. Coşkun). Ankara: Fol
- Kuyurtar, E. (2003), Haklar. *Adalet Sempozyumu*. Muğla Üniversitesi. ss. 163-174.
- Kymlicka, W. (1995). *Multicultural Citizenship*. Oxford: Clarendon Press.
- Rawls, J. (1999). *A Theory of Justice*. Cambridge: Harvard University Press.
- Taylor, C. (1996). Tanınma Politikası (çev. Y. Salman). *Çokkültürcülük – Tanınma Politikası* (ed. A. Gutmann, ss. 42-85). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Walzer, M. (1996). Yorum (çev. C. Akaş). *Çokkültürcülük – Tanınma Politikası* (ed. A. Gutmann, ss. 106-113). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Wellman, C. (1999). *The Proliferation of Rights: Moral Progress or Empty Rhetoric?* Boulder: Westview Press.

DYNAMIC INFLUENCE OF FINANCIAL DEVELOPMENT AND FINANCIAL OPENNESS ON MACROECONOMIC UNCERTAINTY IN SELECTED AFRICAN COUNTRIES

ALI UMAR AHMAD

Faculty of Maritime Study, Universiti Malaysia Terengganu, Malaysia

<https://orcid.org/0000-0003-0296-8093>

Aminu Hassan Jakada

Faculty of Arts & Social Science, Department of Economics & Development Studies, Federal University Dutse, Jigawa Nigeria

Ahmad Tijjani Abdullahi

Faculty of Social Management Science, Department of Economics, Bayero University Kano, Kano Nigeria

Inuwa Mukhtar Ahmad

Faculty of Social Management Science, Department of Economics, Bayero University Kano, Kano Nigeria

Kamalu Kabiru

Atiku Muhammad Abubakar

College of Social and Management Sciences Department of Economics, Al-Qalam University Katsina, Nigeria

Abubakar Isah Jibrin

Office of the Accountant General of the Federation, Federal Ministry of Finance Grki II, Abuja

ABSTRACT

The primary purpose of this paper is to empirically investigate the effect of financial development and financial openness on macroeconomic uncertainty in selected African countries from 1970–2020. The authors employed Cross-sectional Autoregressive Lag (CS-ARDL) and Dynamic Common Correlated Effects-Mean Group (DCEE-MG) approach. The Dumitrescu-Hurlin non-Causality approach has been used to examine the direction of causality between the variables. Findings suggested that financial development and financial openness negatively affect macroeconomic uncertainty, indicating that higher financial development and financial openness hinder the selected countries' macroeconomic uncertainty. The negative relationship between financial development, financial openness, and macroeconomic uncertainty necessitates aggressive governmental responses. To the best of the authors' knowledge, this is the first research to look at the influence of financial development and openness, as well as foreign direct investment, trade openness, and the relationship between trade openness and financial openness, in a selected of African countries.

Keywords: CS-ARDL, DCCE-MG, Financial Development, Financial Openness, Macroeconomic Uncertainty

1.0 Introduction

The issue of whether financial openness provides significant development and stability benefits, particularly for developing nations, is attracting a lot of attention and discussion. Income

inequality should, in theory, enhance capital allocation efficiency, promote global risk-sharing, lead macroeconomic policy, and facilitate institutional changes. And the benefits for poorer countries should be considerably greater (Gaies, & Nabi, 2019). Opening up to global financial markets should help these countries boost productivity and speed growth since they frequently have less stable macroeconomic policies, higher financial frictions, and less institutional capacity. Furthermore, because developing countries' output growth is more volatile than developed economies, the potential welfare benefits from international risk sharing are much more significant (Gabriel, & David, 2021). Nevertheless, information and experience showed that more financial integration can lead to stagnating or even recessionary economies, mainly when there is a link between financial deregulation and higher financial risk-taking (Arif-Ur-Rahman, & Inaba, 2020). This article adds to the field by examining whether financial development and financial openness have dynamic connections with inflationary pressures. Because the procedures of financial sector reforms are marked not only by financial deepening and institutional development, which have long-run effects on stability, but also by financial fragility and crises, which have short-run effects on business cycles, complex intertemporal trade-offs between financial uncertainty, financial openness, and macroeconomic uncertainty may emerge. Identification of the cyclical and trend components of financial openness in analysing the short- and long-term effects of financial development and financial openness on macroeconomic uncertainty would allow for substantial policy implications based on this. We must establish our response on the cross-sectional experiences of nations if we wish to know the answer. On the other hand, most empirical research employed traditional dynamic panel methodology, which uses long-run panel cointegration techniques to capture panel cointegration methods that concentrate on the long-term connection between the variables. As a result, whereas prior research has offered minimal advice for analysing the dynamics of financial openness, this study adds to the body of knowledge. This paper uses panel error-correction approaches to clearly distinguish between the short- and long-run influences of financial openness on macroeconomic uncertainty while accounting for cross-country variability. The Cross-sectional Autoregressive Lag (CS-ARDL) and Dynamic Common Correlated Effects-Mean Group (DCEE-MG) approaches of Chudik and Pesaran (2015) and Ditzen (2018), respectively, may be used to evaluate the cross-equation restriction of a common long-run connection between the variables. These techniques were chosen for a variety of reasons: they account for both heterogeneous and homogeneous coefficients; they control for cross-sectional dependence; they support instrumental variable regressions; they are suitable for unbalanced panels; they correct for slight sample bias; and they use the jack-knife correction method and the recursive mean adjustment (Chudik & Pesaran, 2015). Because most African nations included in this study already have open capital accounts with less limitations on cross-border capital movements than industrialised countries, policy concerns surrounding financial sector reforms are especially important for non-industrialized countries. As a result, this study focuses on poorer countries and uncovers some fascinating conclusions utilising de facto financial openness indicators. With the exception of the previous research, this one looked at the influence of financial development and financial openness on macroeconomic uncertainty in a number of African countries from 1970 to 2020. In addition, this research looked at the influence of foreign direct investment, trade openness, and the interaction term of trade openness and financial openness on macroeconomic uncertainty in a number of African countries. In the body of the entire study, the paper is structured as follows. Section 2 delved into the theoretical framework and the various data sources. Section 3 described the economic analysis approach known as econometrics. The analysis in Section 4 focused on the findings, and the conclusion and policy suggestions in Section 5 were given.

2.0 Methodology

2.1 Theoretical framework and data

This part provided a theoretical framework that is oriented on the issues of financial development and financial openness in a country where there is uncertainty about macroeconomic developments. Cobb–comprehensive Douglas's production framework was used to extend the theoretical/conceptual construct that was previously adopted by Kamalu et al. (2019), Ahmad et al. (2020), Dabachi et al. (2021). The production framework is described as:

$$Q_{it} = W_{it}K_{it}^{\alpha} > 0$$

To evaluate the influence of this variable on economic growth. Hence:

$$\begin{aligned} & uncertainty_{it} \\ & = \left(W_0 \sigma^{fo} fo_{it}^{\rho} dcb_{it}^{\pi} dcb_{it}^{\theta} dcp_{it}^{\vartheta} dcp_{it}^{\omega} BMS_{it}^{\tau} BMS_{it}^{\alpha} MC_{it}^{\beta} MC_{it}^{\gamma} top_{it}^{\vartheta} top_{it}^{\delta} fdi_{it}^{\vartheta} fdi_{it}^{\delta} (top \right. \\ & \left. \times fo)_{it}^{\gamma} \right) K_{it}^{\alpha} \end{aligned} \quad (1)$$

where W_0 represents the initial stock of knowledge, fo represents financial openness, top means trade openness, dcb indicates domestic credit by the bank, dcp indicates domestic credit by the private sector, fdi indicates foreign direct investment, $top \times fo$ stands for the interaction term of trade openness and financial openness, i is cross-country, and t is time. Turning equations (2), (3), and (4) into a linear form, we have:

$$\begin{aligned} \ln uncertainty_{it} &= \omega_{it} + \rho \ln FO_{it} + \gamma \ln DCB_{it} + \vartheta \ln TOP_{it} + \theta \ln FDI_{it} \\ &+ \delta \ln (TOP \times FO)_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned} \quad (2)$$

$$\begin{aligned} \ln uncertainty_{it} &= \omega_{it} + \rho \ln FO_{it} + \tau \ln DCP_{it} + \vartheta \ln TOP_{it} + \theta \ln FDI_{it} \\ &+ \delta \ln (TOP \times FO)_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned} \quad (3)$$

$$\begin{aligned} \ln uncertainty_{it} &= \omega_{it} + \rho \ln FO_{it} + \pi \ln BMS_{it} + \vartheta \ln TOP_{it} + \theta \ln FDI_{it} \\ &+ \delta \ln (TOP \times FO)_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned} \quad (4)$$

In Eq. (2), (3), (4), i denotes the i th country in the panel; t represents time; ω_{it} symbolizes the constant; $\rho, \vartheta, \theta, \delta, \pi, \alpha, \tau$ and γ respectively denote the elasticity coefficients of financial openness (lnFO), domestic credit by a bank (lnDCB), domestic credit by the private sector (lnDCP), broad money supply (lnBMS), market capitalization (lnMC), trade openness (lnTOP), foreign direct investment (lnMC), the interaction term of trade openness and financial openness (ln(TOP×FO)), ε_{it} Indicates the error term. The dynamic panel data analysis approach was utilized to identify top African nations with varying degrees of macroeconomic uncertainty from 1970 to 2020. The World Bank's Development Indicators Database provided the data for the displayed series (World Bank, 2021). Total domestic credit, domestic credit to the private sector, stock market capitalization, and broad money were used to assessed financial development (FD). By aggregating the export and import of goods and services in US Dollars as a percentage of GDP, the trade openness (TOP) proxy is calculated (Ahmad et al., 2018). This study adopted Kose et al. (2010) in considering de facto rather than de jure indicators of financial openness as a measure of financial openness. This study used the amount of gross

foreign assets and liabilities as a proportion of GDP as a proxy for the degree of financial openness. While this broad-based stock market index is less prone to measurement error, it may be beneficial to portray a country's history of financial openness at a certain point in time (assuming that such errors are not correlated over time). In contrast, we look at a ratio of gross external liabilities to GDP, which includes both inflows and outflows. This ratio is closer to the idea of foreign capital openness, which is connected to the accumulation of technological and other spillovers. This study used the International Monetary Fund's (IMF) International Financial Statistics, which include extensive information on foreign assets and liabilities (2021). Policy measures such as altering rules and the central bank's and treasury's attitude toward financial flows, on the other hand, are believed to be more important de facto measures since the real amount of financial openness is the consequence of market forces and regulatory enforcement. Integration into international financial markets is a critical aspect of globalization (1). Capital controls lose their effectiveness with time and are frequently circumvented, especially in developing countries that have profited from far more capital flows than would be compatible with their legally imposed capital account limit. Furthermore, this research investigates the dynamic links between FDI and macroeconomic uncertainty. As (1) has stated, FDI is critical for the economy's long-term growth, particularly in emerging nations. Furthermore, the effort to attract and maintain FDI places considerable constraints on the economy and political process. As a result, we treat the total of inbound and outward FDI stocks as a percentage of GDP. We also experiment with inward FDI stocks as a percent of GDP as a robustness test, a cumulated metric of FDI inflows that is believed to be the most stable and biggest source of foreign capital for emerging countries. Furthermore, the significance of FDI comes from job creation, technical advancement, and increased competitiveness. The statistics on inbound and outward FDI stocks come from the United Nations Conference on Trade and Development's World Investment Report (WIR) (2021). We use the following method to test the simultaneous openness hypothesis (interaction term), as suggested in Baltagi et al. (2009), based on three main situations relevant to our testing goal. If the partial impacts of each of the openness variables are positive at low levels of both trade and capital account openness but become negative when each of the openness levels rises to a high degree, there is some evidence for the simultaneous openness hypothesis. As a result, closed economies benefit directly in various substantial effects on macroeconomic uncertainty concerning either open economies or closed economies. In the case of the simultaneous openness hypothesis, which posits that the various openness variables have mutually positive partial effects at low levels of the other variables, partial results at high levels of the other variables are negative, indicating that adding any one of the openness variables without the others does not have a positive effect on overall macroeconomic uncertainty. Conversely, a minor increase in macroeconomic uncertainty A broader form of the Simultaneous Openness Hypothesis holds that increased openness in trade or capital accounts would lead to more uncertainty in the macroeconomy. The marginal impact of each kind of openness on macroeconomic uncertainty must be positive if this is true since the interaction term either has a positive value or has no effect (zero). However, this research used interaction variables that reflect capital flows to determine the net impact on macroeconomic uncertainty in eight major African nations, as shown by Jaccard et al. (2003). Thus, each product's auxiliary regression will be calculated based on that specific country. The interaction equation will be specified as follows:

$$\ln TOP_{it} \times \ln FO_{it} = \delta_1 + \gamma_1 \ln TOP_{it} + \gamma_2 \ln FO_{it} + U_{it} \quad (5)$$

Thus, the interaction term is resulting by assessing the regression and creates its residual.

It is calculated estimates of eight macroeconomic variables that are relevant to market players in their countries of origin: annualized growth rates, capital expenditure, consumption, industrial (manufacturing) production, short- and long-term interest rates, as well as the unemployment and inflation rates in each country. This study uncertainty measure represents professional analysts' views of future economic events, and it incorporates both common and distinctive uncertainty components throughout the whole economy, according to the results. (Abbas & Wang, 2020). In addition, this study generated macroeconomic uncertainty following Ahmad et al. (2018). This has been done by using residuals absolute value required by regressing the indicators of output and consumption on its lagged value with the trend. It is our opinion that this method is preferable to options such as shifting standard deviations of macroeconomic series or research measures based on the dispersion of predictions, which are both subject to significant measurement error and are thus not recommended. Using the following equations, we can calculate the level of macroeconomic uncertainty in the economy:

The standard output and consumption deviation is: $U_I^{FD} = \sqrt{\sum_{t=1}^n \frac{1}{n-1} (K_{it}^{OC} - OC^{OC})^2}$ (6)

Thus, the residuals absolute value is presented as: $U_I^{OC} = \frac{1}{n} \sum_{t=1}^n |\sigma_t|$ (7)

σ_t is obtained by considering the following equation

$$x_{it} = \vartheta + \pi_1 x_{i,t-1} + \pi_2 t + \varepsilon_t \quad (8)$$

It can be improved conferring to the interest of the current study as follow:

$$OC_{it} = \vartheta + \pi_1 OC_{i,t-1} + \pi_2 t + \varepsilon_t \quad (9)$$

The second method of determining macroeconomic uncertainty is more sophisticated than the first. It is not necessary to assume that there is a stochastic or deterministic trend in time to look for the first technique. In the second case, this method is used for creating macroeconomic uncertainty.

3.0 Econometric methodology

3.1 Cross-Sectional Dependence (CSD) Test

A cross-sectional dependency test among the nations is first used to identify the techniques for use. Panel data analysis affords a wide variety of options since it offers more degrees of freedom, higher efficiency in estimation, and decreased multicollinearity (Ditzen, 2016). But even if there are no cross-sectionally dependent panels, the chance of shared characteristics causing cross-sectionally dependent panels is significant because of the near proximity of the units and because of the likelihood of finding similar features. Biassed estimations and conclusions will result when data exhibits cross-sectional dependency (Pesaran, 2004). The researcher has undertaken this study in order to prevent spurious analysis, and thus, we use the Pesaran (2004, 2007) to examine the test for cross-sectional dependence (CD), which is applicable to small and large panels. Null hypothesis: CSD does not exist. It is rejected at 1%, 5%, and 10% significance levels. $CD =$

$$\sqrt{\frac{2T}{\tau(\tau-1)} \sum_{i=1}^{\tau-1} \sum_{j=i+1}^{\tau} \frac{(T-m)\tilde{\kappa}_{ij}^2 - E[(T-m)\tilde{\kappa}_{ij}^2]}{var[(T-m)\tilde{\kappa}_{ij}^2]}} \quad (10)$$

3.2 Slope Homogeneity Test

Since slope homogeneity is not a constant for each cross-section, the significance of slope heterogeneity becomes apparent (Eberhardt & Teal, 2012; Gunduz, 2017). We consider Pesaran and Yamagata's method (2008) slope homogeneity test. This is a newly developed extension of the Swamy (1970) test called the $\bar{\Delta}$ test. The former is used to describe panels that have a big or small cross-section, while the latter is used to describe panels that have a tiny cross-section in relation to the time dimension. Extended to both balanced and imbalanced data, Swamy's data has been updated. Unbalanced data has conventional statistical representation is given by

$$\bar{\theta} = \sum_{i=1}^{\tau} (\check{\rho}_i - \bar{\rho}_{WFE})' \frac{G_i' J_t G_i}{\check{\vartheta}_i^2} (\check{\rho}_i - \bar{\rho}_{WFE}) \quad (11)$$

In Eq. (10), $\bar{\rho}_{WFE}$ indicates the pooled slope coefficient weighted impact, while $\check{\rho}_i$ The pooled OLS regression cofactor is defined as OLS regression cofactor per unit. Besides, $\check{\vartheta}^2$ signified the evaluation of $\check{\vartheta}_i^2$, and J_t specified the uniqueness matrix. Furthermore, the consistent dispersion statistic Δ and the biased-adjusted dispersion \bar{V}_{adj} are stated as:

$$\bar{V} = \sqrt{\tau} \left(\frac{\tau^{-1} \bar{\theta} - m}{\sqrt{2m}} \right) \quad (12)$$

$$\bar{V}_{adj} = \sqrt{\tau} \left(\frac{\tau^{-1} \bar{\theta} - Y(\bar{p}_{it})}{\sqrt{var(\bar{p}_{it})}} \right) \quad (13)$$

Where $Y(\bar{p}_{it}) = m$ and $var(\bar{p}_{it}) = \frac{2m(T-m-1)}{T+1}$

3.3 Panel Unit Root Tests

Second-generation unit root tests are used to prevent misleading findings because of cross-sectional dependency. Im, Pesaran, and Shin (CIPS) and Dickey-Fuller (CADF) tests, both created by Im et al. (2007), are both relevant. These methods handle Cross-sectional dependency among the component units. The CADF equation is expressed as:

$$\Delta L_{i,t} = \pi_i + \omega_i L_{i,t-1} + \gamma_i \bar{L}_{t-1} + \delta_i \Delta \bar{L}_{i,t} + \varepsilon_{it} \quad (14)$$

Likewise, Pesaran (2007) stated the CIPS statistic as:

$$\bar{L}_{t-1} = \frac{1}{\tau} \sum_{i=1}^{\tau} L_{i,t-1}; \Delta \bar{L}_{i,t} = \frac{1}{\tau} \sum_{i=1}^{\tau} L_{i,t-1} \Delta L_{i,t} \quad (15)$$

$$CIPS(\tau, T) = \frac{1}{\tau} \sum_{i=1}^{\tau} (\tau, T) t_i \quad (16)$$

Where

$(\tau, T) t_i$ indicates the t statistic of ω_i

3.4 Panel Cointegration Tests

The second-generation panel cointegration tests developed by Westerlund (2007) are used to determine if a long-term connection among the variables holds. When CSD is present in the data, this method is effective. Table 6 shows the rejection of the null hypothesis of no cointegration, which is rejected at the 1% and 5% significance levels. By collecting all of these outcomes, the data now increases the evidence for long-term cointegration between the variables. Because of this, we may assume that the connection between energy consumption, economic development (income), and environmental damage (carbon dioxide emissions) in South Asia is likely to remain in place for the long run.

$$\Delta L_{i,t} = \partial'_i \pi_t + \alpha_i (R_{i,t-1} - \gamma'_i L_{i,t-1}) + \sum_{j=1}^m \delta_{ij} \Delta R_{i,t-j} + \sum_{j=0}^m \beta_{ij} \Delta L_{i,t-j} + \varepsilon_{i,t} \quad (17)$$

Each individual's α_i is the error correction coefficient. A different set of statistics were proposed by Westerlund (2007), which included two separate sets of average statistics and two separate committees to examine the null hypothesis (no cointegration between variables). The statistics of G_τ and G_α are used to verify if cointegration occurs in at least one cross-sectional unit and are calculated as:

$$G_\tau = \frac{1}{\tau} \sum_{i=1}^{\tau} \frac{\tilde{\alpha}_i}{Se(\tilde{\alpha}_i)} \quad (18)$$

$$G_\alpha = \frac{1}{\tau} \sum_{i=1}^{\tau} \frac{T \tilde{\alpha}_i}{1 - \sum_{j=1}^m \tilde{\alpha}_{ij}} \quad (19)$$

Statistics for P_τ and P_α are used to determine if the whole panel has cointegration and are given in Eqs. (17) and (18):

$$P_\tau = \frac{\tilde{\alpha}}{Se(\tilde{\alpha})} \quad (20)$$

$$P_\alpha = T \tilde{\alpha} \quad (21)$$

3.5 Cross-section Augmented Autoregressive Distributed Lags (CS-ARDL)

The findings were derived using the technique CS-ARDL, which seeks to learn more about the relationship between FDI, financial openness, trade openness, and parameters of interaction such as openness to trade and financial openness. A technique that treats slope heterogeneity, endogeneity problems, and cross-sectional dependence, as well as them all together, may be more successful and more powerful. It also produces accurate findings in the case of a little amount of data. As factors that may produce incorrect and responsive estimates are associated with the variables that were not discovered, CS-ARDL is a strong method for this issue. The study used the CS-ARDL methodology for a number of reasons, mostly because the

methodology made a number of assumptions that were presumed to be correct. CS-ARDL is represented as an equation that is written as follows:

$$\begin{aligned} \Delta uncertainty_{i,t} &= \sigma_i + \sum_{j=1}^q \forall_{it} \Delta uncertainty_{i,t-1} + \sum_{j=0}^q \forall'_{it} \Delta L_{i,t-1} + \sum_{j=0}^q \forall'_{it} \Delta \bar{P}_{i,t-1} \\ &+ \varepsilon_{ij} \end{aligned} \quad (22)$$

Where

$$\bar{P}_{i,t} = (\overline{uncertainty_t, \Delta \bar{P}_t}) \text{ and } L_{it} (FO_{it}, DCB_{it}, DCP_{it}, BMS_{it}, MC_{it}, TOP_{it}, FDI_{it}, (TOP \times FO)_{it}) \quad (23)$$

and,

$$\bar{P}_{i,t} = (\overline{uncertainty_t, \Delta \bar{P}_t}) \text{ and } L_{it} (FO_{it}, DCB_{it}, DCP_{it}, BMS_{it}, MC_{it}, TOP_{it}, FDI_{it}, (TOP \times FO)_{it}) \quad (24)$$

L is the set of explanatory variables such as FO, DBC, DCP, BMS, MC, TOP, FDI, $TOP \times FO$

3.6 Dynamic Common Correlated Effects-Mean Group

This research utilized the DCCE-MG approach for long-term relationship evaluation. The DCCE-MG methodology was chosen due to the following: It accounts for both heterogeneous and homogeneous coefficients, adjusts for cross-sectional dependency, and enables instrumental variable regressions (Chudik & Pesaran, 2015). It is essential because it helps detect and account for dependencies not observable in each cross-section. It's stated using the following equation:

$$\begin{aligned} lnuncertainty_{i,t} &= \sigma_i + \omega_i lnuncertainty_{i,t-1} + \phi lnFO_{i,t} + \alpha lnDCB_{it} + \delta lnTOP_{i,t} \\ &+ \gamma lnFDI_{i,t} + \pi ln(TOP \times FO)_{i,t} + \sum_{j=1}^2 \phi' R_{i,t} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{1ix} \overline{lnuncertainty_{t-x}} \\ &+ \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{2ix} \overline{lnFO_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{3ix} \overline{lnDCB_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{4ix} \overline{lnTOP_{t-x}} \\ &+ \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{5ix} \overline{lnFDI_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{6ix} \overline{ln(TOP \times FO)_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \sum_{j=1}^2 \partial'_{ix} \overline{R_{t-x}} \\ &+ \varepsilon_{i,t} \end{aligned} \quad (26)$$

$$\begin{aligned}
 \ln uncertainty_{i,t} &= \sigma_i + \omega_i \ln uncertainty_{i,t-1} + \phi \ln FO_{i,t} + \alpha \ln DCP_{i,t} + \delta \ln TOP_{i,t} \\
 &+ \gamma \ln FDI_{i,t} + \pi \ln (TOP \times FO)_{i,t} + \sum_{j=1}^2 \phi' R_{i,t} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{1ix} \overline{\ln uncertainty_{t-x}} \\
 &+ \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{2ix} \overline{\ln FO_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{3ix} \overline{\ln DCP_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{4ix} \overline{\ln TOP_{t-x}} \\
 &+ \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{5ix} \overline{\ln FDI_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{6ix} \overline{\ln (TOP \times FO)_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \sum_{j=1}^2 \partial'_{ix} \overline{R_{t-x}} \\
 &+ \varepsilon_{i,t} \quad (27)
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \ln uncertainty_{i,t} &= \sigma_i + \omega_i \ln uncertainty_{i,t-1} + \phi \ln FO_{i,t} + \alpha \ln BMS_{i,t} + \delta \ln TOP_{i,t} \\
 &+ \gamma \ln FDI_{i,t} + \pi \ln (TOP \times FO)_{i,t} + \sum_{j=1}^2 \phi' R_{i,t} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{1ix} \overline{\ln uncertainty_{t-x}} \\
 &+ \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{2ix} \overline{\ln FO_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{3ix} \overline{\ln BMS_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{4ix} \overline{\ln TOP_{t-x}} \\
 &+ \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{5ix} \overline{\ln FDI_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{6ix} \overline{\ln (TOP \times FO)_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \sum_{j=1}^2 \partial'_{ix} \overline{R_{t-x}} \\
 &+ \varepsilon_{i,t} \quad (28)
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \ln uncertainty_{i,t} &= \sigma_i + \omega_i \ln uncertainty_{i,t-1} + \phi \ln FO_{i,t} + \alpha \ln MC_{i,t} + \delta \ln TOP_{i,t} + \gamma \ln FDI_{i,t} \\
 &+ \pi \ln (TOP \times FO)_{i,t} + \sum_{j=1}^2 \phi' R_{i,t} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{1ix} \overline{\ln uncertainty_{t-x}} \\
 &+ \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{2ix} \overline{\ln FO_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{3ix} \overline{\ln MC_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{4ix} \overline{\ln TOP_{t-x}} \\
 &+ \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{5ix} \overline{\ln FDI_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \tau_{6ix} \overline{\ln (TOP \times FO)_{t-x}} + \sum_{x=0}^{\rho} \sum_{j=1}^2 \partial'_{ix} \overline{R_{t-x}} \\
 &+ \varepsilon_{i,t} \quad (29)
 \end{aligned}$$

3.7 Dumitrescu-Hurlin non-Causality Test

Finally, this research addresses the fourth goal, which is to demonstrate the direction of causation between variables, via the use of Dumitrescu and Hurlin (2012) causality tests (hereinafter referred to as D-H), as shown in Table 10. The D-H method is used because it takes into account heterogeneity and cross-sectional dependency among the component units that comprise the panel, which are not taken into account by other Granger causality tests. Likewise, the method is capable of producing accurate estimates for data from small samples. According to Danish, Ulucak, and Khan (2019), the D-H model is as follows:

$$Y_{i,t} = \vartheta_i + \sum_{m=1}^m \pi_{im} Y_{i,t-k} + \sum_{m=1}^m \sigma_{im} L_{i,t-k} + \varepsilon_{i,t} \tag{30}$$

The null hypothesis is:

$$H_0: \sigma_{i1} = \dots = \sigma_{im} = 0$$

The alternative hypothesis is:

$$H_1: \sigma_{i1} = \dots = \sigma_{im} = 0, \mu_i = 1, \dots, N_1$$

$$H_0: \sigma_{i1} \neq 0 \text{ or } \dots \text{ or } \sigma_{im} \neq 0 \mu_i = N_1 + 1, \dots, N$$

Where $0 \leq \frac{N_1}{N} \leq 1$

and then averaging the Wald statistics (Wi) for N units:

$$\bar{M} = \frac{1}{\tau} \sum_{i=1}^{\tau} M_i \tag{31}$$

The distribution of normal standard shown in Eq. (28)

$$\bar{S} = \sqrt{\frac{\tau}{2m}} (\bar{M} - m) \rightarrow \tau(0,1) \tag{32}$$

In addition, distribution of normal standard \tilde{S} , accustomed for fixed T breadth are:

$$\tilde{S} = \sqrt{\frac{\tau}{2m} \times \frac{(T - 2m - 5)}{(T - m - 3)}} \times \left[\frac{(T - 2m - 3)}{(T - m - 1)} \bar{M} - m \right] \rightarrow \tau(0,1) \tag{33}$$

4.0 Results and discussion

4.1 Descriptive Statistics and Correlation Analysis

Kurtosis and skewness are related, as seen in Table 1, where it is shown that nations in this research had asymmetrical kurtosis and skewness distributions (Ahmad et al., 2015a, Ahmad et al., 2015b). Based on the factors of interest, the average reaction to macroeconomic uncertainty is -0.0013, and the standard deviation is 0.316 for the whole chosen African sampling panel. Additionally, the average domestic credit provided by banks, domestic credit provided by the private sector, and liquidity are 2.880, 3.033, and 24.577, respectively, with standard deviations of 0.932, 1.066, and 3.959. Financial openness, foreign direct investment, and trade openness, on average, are 0.201, 19.359, and 3.859, respectively, with standard deviations of 0.217, 2.495, and 0.388. Compared to the national groups in terms of descriptive statistical data, the country groups were very diverse. In summary, all series of data did not fall inside the normal distribution. After doing further study, it was concluded that the DHPD paradigm might be used to deal with multicollinearity issues. When analyzing for multicollinearity, you'll utilize the correlation matrix with the variance inflation factor and tolerance. In Table 2, the correlation values between independent variables are less than 0.7, suggesting a strong relationship

between the two variables. If you add another variable to this model, you may say that the resulting model is a linear combination of specific independent variables.

Table 1: Descriptive Statistics

	$LNMU_{it}$	$LNDCB_{it}$	$LNDCP_{it}$	$LNBMS_{it}$	$LNFO_{it}$	$LNFDI_{it}$	$LNTOP_{it}$
Mean	-0.001302	2.879768	3.033503	24.57718	0.201051	19.35978	3.859182
Median	0.046415	2.889108	3.005491	24.99341	0.164965	19.59407	3.914694
Maximum	0.868099	4.360473	5.075953	31.18210	1.000000	23.41467	4.754008
Minimum	-2.982741	0.388228	0.388228	10.66226	0.000000	7.600902	1.843774
Std. Dev.	0.315662	0.932141	1.066643	3.959164	0.217211	2.495190	0.388162
Skewness	-5.907407	-0.446147	-0.221084	-1.229203	1.876277	-1.173714	-1.490623
Kurtosis	49.32746	2.652063	2.493201	4.964423	6.356268	5.799136	7.506331

Table 2: Correlation Matrix

Variables	$LNMU_{it}$	$LNDCB_{it}$	$LNDCP_{it}$	$LNBMS_{it}$	$LNFO_{it}$	$LNFDI_{it}$	$LNTOP_{it}$
$LNMU_{it}$	1.000						
$LNDCB_{it}$	0.134* (0.006)	1.000					
$LNDCP_{it}$	0.130* (0.008)	0.561* (0.000)	1.000				
$LNBMS_{it}$	0.183* (0.000)	0.511* (0.000)	0.493* (0.000)	1.000			
$LNFO_{it}$	0.087 (0.079)	0.235* (0.000)	0.165* (0.001)	0.308* (0.000)	1.000		
$LNFDI_{it}$	0.119** (0.017)	0.476* (0.000)	0.452* (0.000)	0.482* (0.000)	0.207* (0.000)	1.000	
$LNTOP_{it}$	0.151* (0.002)	0.469* (0.000)	0.454* (0.000)	0.329* (0.000)	0.013 (0.798)	0.195* (0.000)	1.000

4.2 Cross-sectional Dependency Results

This study investigated the dependence between cross-sectional panel statistics and econometric methods of the second generation and found that the robustness of estimation results may be negatively affected if the latter techniques are not used. To put it another way, long-term predictions were made using consistent second-generation econometric techniques for cross-sectional dependence occurrences. Lagrange Multiplier (LM) may be used to evaluate cross-sectional dependence in tables by Breusch and Pagan (1980). According to Pesaran (2004), the cross-sectional dimension must be high in order for the LM-test to be effective. Pesaran suggested the CD test (2015). To be able to evaluate the effects of this study, a CD test was carried out in many nations (Pesaran, 2004 and 2015). When taking a further look at Table

3, it was discovered that there was a panel cross-sectional dependence at the 1% significance level.

Table 3 Cross-sectional Dependence Results

Variables	CD-test	P-Value	mean ρ	mean abs(ρ)
$LNMU_{it}$	21.453	0.000	0.57	0.57
$LNDCB_{it}$	12.581	0.000	0.33	0.60
$LNDCP_{it}$	11.982	0.000	0.32	0.59
$LNBMS_{it}$	25.956	0.000	0.69	0.78
$LNFO_{it}$	8.024	0.000	0.21	0.31
$LNFDI_{it}$	22.609	0.000	0.60	0.60
$LNTOP_{it}$	7.545	0.000	0.20	0.30

4.3 Slope Homogeneity Results

Pesaran and Yamagata's study was utilized to evaluate the homogeneity of the slope gradient hypothesis utilizing (2008). The null slope homogeneity hypothesis was rejected since the results indicated the existence of a significant degree of slope heterogeneity. According to the evidence presented, standard methods such as PP, IPS, and LLC should not be used due to cross-sectional dependence problems (Pesaran, 2007).

Table 4 Slope Heterogeneous Test

Variables	Delta	P-Value	Adj	P-Value
$LNMU_{it}$	9.505	0.000	10.352	0.000
$LNDCB_{it}$	10.097	0.000	10.996	0.000
$LNDCP_{it}$	72.444	0.000	78.973	0.000
$LNBMS_{it}$	18.958	0.000	20.647	0.000
$LNFO_{it}$	13.390	0.000	14.583	0.000
$LNFDI_{it}$	11.470	0.000	12.492	0.000
$LNTOP_{it}$	11.535	0.000	12.562	0.000

4.4 Panel Unit root Results

Pesaran's new unit root tests were run using CADF and CIPS (2007). According to the data found in Table 5, the hypotheses of unit roots for CIPS and CADF differ with respect to the beginning of unit root testing. Thus, from the second difference to the third, RGDP is I. (0). One of the most important differences was because of the state of the financial markets, which caused volatility in the price of energy and the degree to which the country was open to international commerce (1).

Table 5 Results Panel Unit root

Variables	CIPS		CADF		Order
	Level	First Difference	Level	First Difference	
$LNMU_{it}$	-5.740*	-6.420*	-5.355*	-6.415*	I(0)
$LNDCB_{it}$	-1.805	-5.896*	-1.678	-4.291*	I(1)
$LNDCP_{it}$	-0.977	-4.987*	-0.805	-3.523*	I(1)

$LNBMS_{it}$	-1.095	-3.899*	-1.565	-3.824*	I(1)
$LNFO_{it}$	-1.235	-6.259*	-3.400*	-5.559*	I(1)
$LNFDI_{it}$	-3.480*	-6.310*	-2.974**	-5.259*	I(0)
$LNTOP_{it}$	-3.245*	-6.088*	-1.603	-4.480*	I(0)

4.5 Panel Cointegration Result

This study opted to exclude standard measures of cointegration since the cross-sectional dependence and variability of the cointegration variables were not taken into consideration. Instead, a Westerlund (2007) cointegration method was utilized. The results of the cointegration test were shown in Table 6. The null hypothesis of cointegration was not rejected under the assumptions of constant and/or trend, and constant. This paper shows that all factors are related in the long term: Financial Openness, Foreign Direct Investment, Trade Openness, and Financial Development are interconnected. Other investigations indicate that similar findings also occur for models I, II, and III.

Table 6 Westerlund ECM panel cointegration tests

	MODEL I	MODEL II	MODEL III	Robust P-Value
Statistics	Value	Value	Value	
G_{τ}	-13.260*	-13.965*	-12.928*	0.000
G_{α}	-77.067*	-78.904*	-71.958*	0.000
P_{τ}	-57.828*	-57.183*	-51.159*	0.000
P_{α}	-118.732*	-118.523*	-108.467*	0.000

4.6 Long run and Short run Estimates

This study used the CS-ARDL approach to study the impact of Macroeconomic uncertainty, Financial Openness, Financial Development, Foreign Direct Investment, and Trade Openness. The findings were determined by analyzing the effects of interaction terms of openness to trade and financial openness, as well as the effects of the various components of openness. The CS-ARDL technique has yielded the findings shown in Table 7. In certain African nations, it is apparent that changes in Foreign-Direct Investment (FDI), Foreign-Exchange Reserves (FO), Financial Development (FD), and Top Financier (TOP*FO) are key influences on overall macroeconomic uncertainty. This research divided the financial development indicators into several sub-indicators. Model I is our model, which incorporates estimated private sector variable bank credit, while Model II incorporates estimated private sector variable non-bank credit. Model III, which estimates the liquidity variable, is under development. And last, we will discuss the question of whether financial openness impacts macroeconomic uncertainty, which is shown in tables 7 and 8 with the corresponding estimate findings. This graph shows the estimation errors that we calculated across multiple independent and similarly configured financial openness measures. While these errors are all negative, they stay within the dynamically stable range and, thus, support the hypothesis that the financial openness measures and macroeconomic uncertainty indicators (as well as other variables) are cointegrated. The standard errors of CS-ARDL and DCCE-MG are also considerably lower, therefore leading to a larger reduction in pooling error. In the long term, openness tends to decrease output growth uncertainty. Averaged over the short-run, however, openness to financial market activity has a favorable and statistically significant effect on long-term growth uncertainty. This information shows that increased financial development decreases long-term macroeconomic uncertainty. According to this, increasing financial development may have the effect of reducing uncertainty

in the macroeconomics, while reducing the extent of the financial sector is needed to help reduce the degree of uncertainty in the macroeconomics. In nations with significant macroeconomic uncertainty, financial sectors are less developed since they are linked with financial repression. The household sector's buying power and its saving capacity are therefore negatively affected by macroeconomic uncertainty, thereby diminishing bank deposits and increasing the bank's default ratio. Moreover, high macroeconomics uncertainty is capable of promoting hedging and raises outflow of capital as well as inhibits economic activities (Anwar et al., 2017). As a consequence, it highlighted that excessive macroeconomic uncertainty can lower savings returns, resulting in a reduction in savings and savers. As a result, significant information friction occurs, the pool of borrowers shrinks, and credit becomes scarcer in the economy. In the presence of information-type credit market friction with endogenous severity, excessive macroeconomic uncertainty produces more credit rationing and distorts information flow, therefore aggravating credit market frictions, according to theoretical models based on imperfect credit markets. Furthermore, excessive macroeconomic uncertainty may stifle financial intermediation by eroding the utility of money assets and leading to governmental actions that may skew the financial structure. Table 7 shows the relevant estimation results on consumption growth uncertainty for the effects of FDI on production growth uncertainty. The error-correction coefficient is considerably negative and falls within the unit circle across the tables, suggesting that FDI and macroeconomic uncertainty are cointegrating. The CS-ARDL estimate of the long-run coefficient of FDI was found to be negative and highly significant, suggesting that higher FDI stocks tend to reduce output growth fluctuations in the long run. The short-run coefficient, on the other hand, is positive and statistically significant, suggesting that FDI has a small effect on output growth uncertainty in the short term. It implies that, in the long run, more FDI helps to reduce consumption growth uncertainty. To put it another way, FDI appears to have a positive impact on risk-sharing. There is no consistent average connection between FDI stocks and consumer growth uncertainty in the short run. Furthermore, while a large proportion of developing nations face increased uncertainty in the short term, these countries may gain in the long run from greater FDI liberalization in terms of lower production and consumption growth uncertainty. This supports the idea that foreign direct investment (FDI) is a more reliable source of capital that helps to reduce macroeconomic instability.

Financial development, on the other hand, is linked to an increase in the influence of FDI on consumption growth uncertainty. Overall, the evidence suggests that some country-specific factors do actually cause significant variations in short-run coefficients. It means that the negative impacts of financial openness on uncertainty in some emerging nations will not last forever. In the near run, measures targeted at increasing overall development and human capital accumulation, for example, can buffer nations against the potentially detrimental effects of FDI on uncertainty. Similarly, measures that promote overall growth, improve investment conditions, and reduce the incidence of financial crises can mitigate the negative short-term consequences of financial openness. In the long and short run, there is a substantial negative connection between trade openness and macroeconomic uncertainty. This implies that trade openness has a long-term effect on reducing macroeconomic uncertainty, and that its influence is quite significant. The study's findings showing a negative link between trade openness and macroeconomic uncertainty are consistent with the broader idea of outward orientation as a source of macroeconomic uncertainty for emerging nations. In certain African nations, the negative connection might be ascribed to imports, notably oil and other manufactured commodities, which account for a large portion of overall commerce. Due to the continual rise in their costs on the global market, these items have an escalating influence on the macroeconomic uncertainty of the selected African economy. Nevertheless, this study

moderated the impact of financial openness with trade openness $LN(TOP \times FO)$ on the macroeconomics uncertainty of selected African countries. When these interactions' outcomes are positive and significant, moderating the effect of financial openness with trade openness is complimentary. When it is negative and significant, the effect is substituted. The complimentary effect means that the impacts of financial openness on macroeconomics uncertainty continue to rise with rising trade openness. The result indicated that the interaction term financial openness with trade openness was positively related to the economic growth in the long-run and short-run, respectively, in the selected Africa economies. This positive sign showed that the effect of financial openness on macroeconomics uncertainty increases with trade openness. This indicated that moderating the effect of financial openness with trade openness is complementary. Furthermore, the error correction term is negative and significant, which showed that any deviation from the long-run path could be corrected, with the speed of adjustment at 83%, 82%, and 81% per year, respectively.

Table 7: Panel Data Estimation Results

Dependent variable: $LNMU_{it}$						
Variables	CS-ARDL			DCCE-MG		
	MODEL I	MODEL II	MODEL III	MODEL I	MODEL II	MODEL III
$LNMU_{it}$	-	-	-	-0.128* [-20.71]	-0.125* [-17.52]	-0.134* [-12.39]
$LNFO_{it}$	-0.138* [-8.68]	0.139* [5.43]	-0.129* [-3.90]	-0.152* [-6.83]	-0.240* [-2.61]	- 0.872** [-2.00]
$LNFD_{it}$	-0.135* [-2.24]	-0.141* [-3.61]	-0.151* [-4.65]	-0.293* [-5.01]	-0.191* [-3.18]	-0.188* [-3.65]
$LNTOP_{it}$	-0.212* [4.46]	-0.240** [2.35]	-0.232* [-2.91]	-0.556* [-3.44]	-0.722* [-2.61]	-0.485* [-3.03]
$LNFDI_{it}$	-0.483** [-2.28]	-0.502* [-3.44]	-0.123* [-2.69]	0.611** [2.34]	-0.570** [-2.40]	- 0.280** [-2.30]
$LN(TOP \times FO)_{it}$	0.693* [5.87]	0.169* [6.28]	0.149* [3.99]	0.811* [4.97]	0.218* [3.97]	-0.363* [-2.77]
Short-run estimates						
$\Delta LNFO_{it}$	-0.266* [-7.543]	-0.270* [-3.95]	-0.235* [-4.89]			
$\Delta LNFD_{it}$	-0.244* [-2.36]	-0.138* [-2.69]	-0.156* [-4.74]			
$\Delta LNTOP_{it}$	-0.403** [2.12]	-0.453* [-4.50]	-0.431* [-4.93]			

$\Delta LNFDI_{it}$	-0.282* [-3.675]	-0.612* [-6.68]	-0.221* [-3.63]			
$\Delta LN(TOP \times FO)_{it}$	0.133** [-2.72]	0.134* [3.17]	-0.119* [-4.99]			
ect_{t-1}	-0.839* [-14.08]	-0.825* [-12.81]	-0.811* [-12.67]			
$F-stat$				3.22*	5.10*	4.11*
R^2				0.69	0.66	0.64
$ROOTMSE$				0.047	0.030	0.034

The DCCE framework was used to validate that the CS-ARDL approach was robust. DCCE and CS-ARDL methods exhibit very close indicators of long-term evaluations. But the magnitudes are a bit different. Compared to the DCCE coefficient, the value of the CS-ARDL process is higher. The outcomes of the DCCE method showed that financial openness, financial development, foreign direct investment, trade openness, the interaction term of trade openness, and financial openness is key factors in selected African countries' macroeconomics uncertainty. Table 7 explains the findings based on the DCCE estimator. In particular, the lagged macroeconomics uncertainty value recorded -0.128, -0.125, -0.134 signifies a corrected by 12.8%, 12.5%, and 13.4% of annual macroeconomics uncertainty in the selected African economy whole. The approximate DHPD model showed a positive signal of robustness for the panel in general. This is due to the statistical importance of the F-Test first for the panel, which means that the results will well match the model. Additionally, the R2 values for the panel are high, suggesting large variables in the dependent variable (macroeconomics uncertainty). The predicted panel model's RMSE values are, finally, below 0.08 (Hair et al. 2017) and imply a strong predictive ability for the model to predict the dependent variable

4.7 Causality Test Results

It was shown that the correlation between foreign direct investment (LNFDI) and macroeconomics uncertainty (LNMU) is one-way, with financial openness (LNFO) serving as the root cause (LNMU). Trade openness was also shown to be causally linked to macroeconomic uncertainty (LNMU). There is a one-way causal connection between banks (DCB) and macroeconomics uncertainty (LNMU). Corporate (DCP) and macroeconomics uncertainty (LNMU) are also causally linked, with a one-way direction (LNMU). When it comes to determining the effect of broad money supply (BMS) on macroeconomics uncertainty, new results have shown that bidirectional causation (that is, that both macroeconomics uncertainty and BMS influence each other) occurs (LNMU)

Table 8: Granger Causality Results

	$LNFO-/\rightarrow LNMU$	$LNFO\leftarrow/-LNMU$
W^{Hnc}	5.847*	2.411
Z_{NT}^{Hnc}	9.694	2.823
\tilde{Z}_N^{HNC}		
	$LNFDI-/\rightarrow LNMU$	$LNFDI\leftarrow/-LNMU$
W^{Hnc}	11.583*	1.276
Z_{NT}^{Hnc}	21.166	0.553
\tilde{Z}_N^{HNC}		
	$LNTOP-/\rightarrow LNMU$	$LNTOP\leftarrow/-LNMU$
W^{Hnc}	6.463*	5.153*
Z_{NT}^{Hnc}	10.925	8.305
\tilde{Z}_N^{HNC}		
	$LNDCB-/\rightarrow LNMU$	$LNDCB\leftarrow/-LNMU$
W^{Hnc}	9.138*	0.561
Z_{NT}^{Hnc}	16.276	-0.879
\tilde{Z}_N^{HNC}		
	$LNDCP-/\rightarrow LNMU$	$LNDCP\leftarrow/-LNMU$
W^{Hnc}	9.636*	0.506
Z_{NT}^{Hnc}	17.271	-0.987
\tilde{Z}_N^{HNC}		
	$LNBMS-/\rightarrow LNMU$	$LNBMS\leftarrow/-LNMU$
W^{Hnc}	14.450*	8.595*
Z_{NT}^{Hnc}	26.899	15.190
\tilde{Z}_N^{HNC}		

5.0 Conclusion and Implications.

To date, the empirical and theoretical research on financial openness's influence on macroeconomic uncertainty has been extensive. Still, with respect to the timing of financial openness, much less research has been done. This article proposes a new theoretical framework that integrates finance development, financial openness, trade openness, and foreign direct investment to assess macroeconomic uncertainty in African nations. This is an explicit contrast of cyclical and trend macroeconomic impacts of increased financial development, increased financial openness, and increased trade openness. The DCCE-MG estimation technique is used to get the short-run variation across nations, using a CS-ARDL method. Some intriguing findings have been found based on a panel of emerging nations. The findings indicate that increased financial openness, trade openness, foreign direct investment, and capital flows are correlated with higher uncertainty in the economy, and the interactions between these variables interact with economic uncertainty in our dataset of individual nations. Financial openness is a significant driver of the Great Moderation in the long term since statistics indicate that uncertainty in output growth decreases as a result of financial account liberalization. Elected African nations, however, are more likely to face financial account openness uncertainties in the near term. Despite this, we are able to find a negative correlation between long-term consumption growth uncertainty and more financial integration. When expressed as a short-run

average, the short-run average impact is negative and statistically significant. The results offer evidence as to why elected African nations continue to adopt anti-globalization policies even if such policies are likely to result in long-term benefits. In order for an economy to reap the long-term benefits from financial openness, policies and reforms aimed at reducing short-term negative impacts are very necessary. Start by examining the variability in institutional quality and crises across African nations and the manner these countries deal with financial openness. A word of caution: although this is probably correct, we've found that country-specific variables, such as GDP growth, inflation, investment, trade, financial crises, and governance, do influence short-term growth and volatility impacts on the impact of financial openness. Thus, to lessen the potentially damaging effect of financial openness, measures and policies will seek to expand general growth, improve investment conditions, stabilize the price level, implement trade restrictions, reduce financial crises, and enhance governance. Overall, we observed that FDI allows some African nations to stabilize variations in GDP and consumption growth better in the long-term and the short-term. However, large numbers of African nations, especially those in sub-Saharan Africa, face more uncertainty. In the long term, governments must balance economic development with economic stability when opening up to foreign direct investment (FDI). Additional findings indicate that increasing the country's Gross Domestic Product (GDP), lowering inflation, improving the workforce, and lessening the prevalence of developing financial markets may minimize the risk of FDI liberalization negatively affecting the country. To sum up, the findings of this research may be summarised as follows: If countries want to foster greater financial growth, they must make certain that the macroeconomic environment is stable. By using the right fiscal and monetary policies, it is expected that the chosen African nations would reduce and stabilize their inflation rates. It is essential to understand the many mechanisms that a higher and more fluctuating inflation rate might damage because of its harmful effects on the real exchange rate, real interest rate, and economic development. In addition, it is essential to reduce the overall budget deficit as described by the Maastricht Criteria. The medium-Term Expenditure Framework (MTEF) plays a critical role in keeping fiscal discipline in place. Indeed, there hasn't been any direct negative impact on financial growth due to government debt in the area yet, but high debt does not imply that it is beneficial. An indirect yet negative impact on financial development may result from government debt. Finally, developing nations should prioritize measures that help keep their real exchange rate stable and avoid depreciation. This research has successfully unraveled macroeconomic stability's financial sector development impacts in all African nations chosen for investigation. Additionally, it is recommended that the impacts of macroeconomic stability in West African nations be investigated. The truth is this: The more stability in the overall economy, the greater likelihood of a more developed financial sector in certain nations, but not in others. It is very critical for policymakers to have a good understanding of where macroeconomic stability influences financial development and where it does not. To conclude, research in the future must examine the indirect influence of interactions models.

REFERENCES

- Abbas, G., & Wang, S. (2020). Does macroeconomic uncertainty matter in predicting stock market behavior? A comparative study on China and the USA. *China Finance Review International*.
- Ahmad, A. U., Abdallah, A., Sulong, Z., & Abdullahi, A. T. (2015b). An autoregressive distributive lag for the analysis of macroeconomic variables on stock market returns in Nigeria. *Advances in Environmental Biology*, 481-502.
- Ahmad, A. U., Loganathan, N., Streimikiene, D., & Hassan, A. A. G. (2018). Financial instability, trade openness, and energy prices on leading African countries sustainable growth. *Economic Computation and Economic Cybernetics Studies and Research*, 52(1), 127-142.
- Ahmad, A. U., Umar, M. B., Dayyabu, S., Ahmad, U. G., & Danlami, M. R. U. (2015a). Impact of macroeconomic variables on stock market development in Nigeria: Empirical evidence with a known structural break. *Scholars Journal of Economics, Business, and Management*, 2(10A), 971-994.
- Ali, M. A. & Aamir, N. (2014). Stock market development and economic growth: evidence from India, Pakistan, China, Malaysia, and Singapore. *International Journal of Economics, Finance and Management Sciences*, 2(3), 220-226.
- Aluko, O. A., & Ibrahim, M. (2020). Institutions and the financial development–economic growth nexus in sub-Saharan Africa. *Economic Notes*, 49(3), e12163.
- Arif-Ur-Rahman, M., & Inaba, K. (2020). Financial integration and total factor productivity: in consideration of different capital controls and foreign direct investment. *Journal of Economic Structures*, 9(1), 1-20.
- Awokuse, T. O. (2008). Trade openness and economic growth: is growth export-led or import-led? *Applied Economics*, 40(2), 161-173.
- Batuo E. M., & Kupukile, M. (2012). Financial instability, financial openness and economic growth in African countries *University Library of Munich, Germany*, No. 43340.
- Behboudi, D., Panahi, H., & Moosavi, S. (2013). An investigation of the contribution of renewable and non-renewable energy consumption to economic growth in OIC countries. *International Journal of Economics, Management, and Accounting*, 21(2), 45-47.
- Bibi, S., Ahmad, S. T., & Rashid, H. (2014). The impact of trade openness, FDI, exchange rate and inflation on economic growth: a case study of Pakistan. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 4(2), 236-257
- Çevik, E. İ., Atukeren, E., & Korkmaz, T. (2019). Trade openness and economic growth in Turkey: a rolling frequency domain analysis. *Economies*, 7(2), 41.
- Cheng, C. Y., Chien, M. S., & Lee, C. C. (2021). ICT diffusion, financial development, and economic growth: An international cross-country analysis. *Economic modeling*, 94, 662-671.
- Dabachi, U. M., Mahmood, S., Ahmad, A. U., Ismail, S., Farouq, I. S., Jakada, A. H., & Kabiru, K. (2020). Energy consumption, energy price, energy intensity environmental degradation, and economic growth nexus in African OPEC countries: evidence from simultaneous equations models. *Journal of Environmental Treatment Techniques*, 8(1), 403-409.
- Destek, M. A. (2015). Nuclear energy consumption and growth nexus in G-6: evidence from bootstrap rolling window. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 5(3), 759-764

- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root. *Journal of the American Statistical Association*, 74(366a), 427-431
- Ductor, L., & Grechyna, D. (2015). Financial development, real sector, and economic growth. *International Review of Economics & Finance*, 37(2) 393-405.
- Dumitrescu, E. I., & Hurlin, C. (2012). Testing for Granger non-causality in heterogeneous panels. *Economic Modelling*, 29(4), 1450-1460.
- Eriemo, N. O. (2014). Banking sector reforms and critical factors in Nigeria's economic growth process. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 5(17), 249-469
- Farouq, I., Sulong, Z., Ahmad, U., Jakada, A., & Sambo, N. (2020). Heterogeneous Data Approach on Financial development of Selected African Leading Economies. *Data in brief*, 30, 105670.
- Fitriyanto, F., & Iskandar, D. D. (2019). An analysis on determinants of energy intensity in ASEAN countries. *Jurnal Ekonomi dan Studi Pembangunan*, 11(1), 90-103.
- Gabriel, A. A., & David, A. O. (2021). Effect of Trade Openness and Financial Openness on Economic Growth in Sub-Saharan African Countries. *African Journal of Economic Review*, 9(1), 109-130.
- Gabriel, A. A., & David, A. O. (2021). Effect of Trade Openness and Financial Openness on Economic Growth in Sub-Saharan African Countries. *African Journal of Economic Review*, 9(1), 109-130.
- Gaies, B., & Nabi, M. S. (2019). Financial openness and growth in developing countries. *Journal of Economic Integration*, 34(3), 426-464.
- Hahn, J. H., & Mishkin, F. S. (2000). Causes of the Korean financial crisis: lessons for policy. National bureau of economic research, No. 7483.
- Hailemariam, C. & Guotai, C. (2014). Stock market development and economic growth: empirical evidence for emerging market economies. *International Journal of Economics, Finance and Management Sciences*, 2(2), 171-181.
- Hakimah, Y., Nugraha, A. T., Surya, A., Ananda, A. R. W., & Astuty, P. (2019). Does the Electricity Consumption Determine the Economic Growth and Energy Prices In Asean Countries? *Journal of Security & Sustainability Issues*, 9(2).
- Hossain, T., & Maitra, B. (2020). Monetary policy, trade openness, and economic growth in India under monetary-targeting and multiple-indicator approach regimes. *Arthritis: Journal of Economic Theory and Practice*, 19(1), 108-124.
- Ibrahim, M., & Acquah, A. M. (2021). Re-examining the causal relationships among FDI, economic growth, and financial sector development in Africa. *International Review of Applied Economics*, 35(1), 45-63.
- Inoue, T., & Hamori, S. (2016). Financial access and economic growth: evidence from Sub-Saharan Africa. *Emerging Markets Finance and Trade*, 52(3), 1-11.
- Islam, R., & Ghani, A. B. A. (2018). The link among energy consumption, carbon dioxide emission, economic growth, population, poverty, and forest area: Evidence from ASEAN country. *International Journal of Social Economics*.
- Jafri, M. A. H., Liu, H., Usman, A., & Khan, Q. R. (2021). Re-evaluating the conventional asymmetric energy and renewable energy consumption-economic growth nexus for Pakistan. *Environmental Science and Pollution Research*, 1-13.
- Jalloh, M. (2015). Does stock market capitalization influence economic growth in Africa? Evidence from panel data. *Applied Economics and Finance*, 2(1), 91-101.
- Judith, M. N., Ugochukwu, U. S., & Ugwuoke, R. O. (2014). The impact of bank credit on the growth of Nigerian economy: a cointegration approach. *Research Journal of Finance and Accounting*, 5(10), 87-95.

- Junior Abeka, M., Andoh, E., Gatsi, J. G., & Kawor, S. (2021). Financial development and economic growth nexus in SSA economies: The moderating role of telecommunication development. *Cogent Economics & Finance*, 9(1), 1862395.
- Kamalu, K., Wan Ibrahim, W. H., Ahmad, A. U., & Mustapha, U. A. (2019). The causal link between financial developments, financial inclusion, and economic growth in Nigeria. *International Journal of Scientific and Technology Research*, 8(12), 2757-2763.
- Keho, Y. (2017). The impact of trade openness on economic growth: The case of Cote d'Ivoire. *Cogent Economics & Finance*, 5(1), 1332820.
- Khobai, H., Kolisi, N., & Moyo, C. (2018). The relationship between trade openness and economic growth: The case of Ghana and Nigeria. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 8(1), 77.
- Kisswani, K. M. (2019). The Dynamic Links between Oil Prices and Economic Growth: Recent Evidence from Nonlinear Cointegration Analysis for the ASEAN-5 countries. *Emerging Markets Finance and Trade*, 1-14.
- Kong, Q., Peng, D., Ni, Y., Jiang, X., & Wang, Z. (2021). Trade openness and economic growth quality of China: Empirical analysis using ARDL model. *Finance Research Letters*, 38, 101488.
- Kriskkumar, K., & Naseem, N. A. M. (2019). Analysis of oil price effect on the economic growth of ASEAN net oil exporters. *Energies*, 12(17), 3343.
- Kumar, R. R., Stauvermann, P. J., Loganathan, N., & Kumar, R. D. (2015). Exploring the role of energy, trade and financial development in explaining economic growth in South Africa: a revisit. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 52(4), 1300-1311.
- Kyophilavong, P., Shahbaz, M., Anwar, S., & Masood, S. (2015). The energy-growth nexus in Thailand: does trade openness boost up energy consumption? *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 46(2), 265-274.
- Larsson, R., Lyhagen, J., & Löthgren, M. (2001). Likelihood-based cointegration tests in heterogeneous panels. *Econometrics Journal*, 4(1), 109-142
- Lee, C. C., & Chang, C. P. (2005). Structural breaks, energy consumption, and economic growth revisited: evidence from Taiwan. *Energy Economics*, 27(6), 857-872.
- Madalla, G. S., & Wu, S. A. (1999). Comparative study of unit root tests with panel data and a new simple test. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 108(S1), 1-24.
- Mahmood, H., & Murshed, M. (2021). Oil price and economic growth nexus in Saudi Arabia: Asymmetry analysis. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 11(1), 29.
- Modebe, N. J., Ugwuegbe, S. U., & Ugwuoke, R. O. (2014). The impact of bank credit on the growth of Nigerian economy: a cointegration approach. *Research Journal of Finance and Accounting*, 5(10), 87-95.
- Mugableh, M. I. (2015). Economic growth, CO₂ emissions, and financial development in Jordan: equilibrium and dynamic causality analysis. *International Journal of Economics and Finance*, 7(7), 98-105
- Munir, Q., Lean, H. H., & Smyth, R. (2020). CO₂ emissions, energy consumption and economic growth in the ASEAN-5 countries: A cross-sectional dependence approach. *Energy Economics*, 85, 104571.
- Munir, Q., Lean, H. H., & Smyth, R. (2020). CO₂ emissions, energy consumption and economic growth in the ASEAN-5 countries: A cross-sectional dependence approach. *Energy Economics*, 85, 104571.
- Narayan, P. K., Sharma, S., Poon, W. C., & Westerlund, J. (2014). Do oil prices predict economic growth? New global evidence. *Energy Economics*, 41(1), 137-146.

- Nasreen, S., Mahalik, M. K., Shahbaz, M., & Abbas, Q. (2020). How do financial globalization, institutions, and economic growth impact financial sector development in European countries? *Research in International Business and Finance*, 54, 101247.
- Nathaniel, S. P., Murshed, M., & Bassim, M. (2021). The nexus between economic growth, energy use, international trade, and ecological footprints: the role of environmental regulations in N11 countries. *Energy, Ecology and Environment*, 1-17.
- Nawaz, M. A., Azam, A., & Bhatti, M. A. (2019). Natural Resources Depletion and Economic Growth: Evidence from ASEAN Countries. *Pakistan Journal of Economic Studies*, 2(2), 37-54.
- Nyasha, S., & Odhiambo, N. M. (2016). Financial intermediaries, capital markets, and economic growth: empirical evidence from six countries. *Unisa Economic Research Working Paper Series*. No. 19908
- Obademi, E. O., & Elumaro, A. (2014). Banks and economic growth in Nigeria: a re-examination of the financial repression hypothesis. *American Journal of Business and Management*, 3(1), 1-9.
- Parikh, A., & Stirbu, C. (2004). The relationship between trade liberalization, economic growth, and trade balance: an econometric investigation. *HWWA Discussion Paper* 282.
- Pedroni, P. (1999) Critical values for cointegration tests in heterogeneous panels with multiple regressors. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 61(1), 653–670.
- Pedroni, P. (2004) Panel cointegration: asymptotic and finite sample properties of pooled time series tests with an application to the PPP hypothesis: new results. *Econometric Theory*, 20(03), 597–627.
- Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of Applied Economics*, 22(2), 265-312.
- Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (1999) Bound testing approaches the analysis of the level relationship. *Journal of Applied Economics*, 16(3), 289-326.
- Phillips, P. C. B., and Perron, P. (1988). Testing for unit roots in time series regression. *Biometrika*, 75(2), 335-346.
- Prabheesh, K. P., & Laila, N. (2020). Asymmetric Effect Of Crude Oil And Palm Oil Prices On Economic Growth: Evidence From Indonesia. *Buletin Ekonomi Moneter Dan Perbankan*, 23(2), 253-268.
- Pramahesti, K., & Hartono, D. (2020). Energy, Economic Growth, and Financial Development in ASEAN+ 3. *Signifikan: Jurnal Ilmu Ekonomi*, 9(1), 137-152.
- Raghutla, C. (2020). The effect of trade openness on economic growth: Some empirical evidence from emerging market economies. *Journal of Public Affairs*, 20(3), e2081.
- Rosnawintang, R., Tajuddin, T., Adam, P., & Pasrun, Y. P. (2021). Effects of Crude Oil Prices Volatility, the Internet and Inflation on Economic Growth in ASEAN-5 Countries: A Panel Autoregressive Distributed Lag Approach. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 11(1), 15.
- Safi, A., Chen, Y., Wahab, S., Ali, S., Yi, X., & Imran, M. (2021). Financial instability and consumption-based carbon emission in E-7 countries: The role of trade and economic growth. *Sustainable Production and Consumption*, 27, 383-391.
- Saleem, H., & Shabbir, M. S. (2020). The short-run and long-run dynamics among FDI, trade openness and economic growth: using a bootstrap ARDL test for cointegration in selected South Asian countries. *South Asian Journal of Business Studies*.
- Sharma, R., & Bardhan, S. (2016). Finance-growth nexus across Indian states: evidence from panel cointegration and causality tests. *Economic Change and Restructuring*, 50(1), 1-20.
- Silajdzic, S., & Mehic, E. (2018). Trade openness and economic growth: Empirical evidence from transition economies. In *Trade and global market*. IntechOpen.

- Su, D. T., Nguyen, P. C., & Christophe, S. (2019). Impact of foreign direct investment, trade openness and economic institutions on growth in emerging countries: The case of Vietnam. *Journal of International Studies Vol, 12*(3).
- Taddese Bekele, D., & Abebaw Degu, A. (2021). The effect of financial sector development on the economic growth of selected sub-Saharan Africa countries. *International Journal of Finance & Economics*.
- Umar, M. B., Dayyabu, S., Gambo, A., Danlami, M., & Ahmad, A. (2015). An empirical study on the relationship between financial intermediaries and economic growth in Nigeria: A cointegration and causality analysis. *Journal of Economics and Finance*. Volume, 6.
- Umar, N., Sambo, I., Ahmad, A. U., & Hassan, A. (2021). Financial Development and Economic Growth in Nigeria: New Evidence from A Threshold Autoregressive and Asymmetric Analysis. *International Journal of Business*, 8(3), 207-218.
- Vo, D. H., & Ho, C. M. (2020). Does Financial Integration Enhance Economic Growth in China? *Economies*, 8(3), 65.
- Wali, A. R., Abbas, B., Adam, P., Millia, H., & Azis, M. I. (2020). Crude Oil Prices, Household Spending, and Economic Growth in the ASEAN-4 Region: An Analysis of Nonlinear Panel Autoregressive Distributed Lag. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 10(4), 437.
- World Bank. (2021). World Development Indicators. Accessed from <http://www.worldbank.org/data/online databases/online databases.html>.

ORHUN YAZITLARINDA ƒ İŞARETİNİN TRANSKRİPSİYONU

Bayram BİLİR

Öğretim Görevlisi, Semerkant Devlet Yabancı Diller Enstitüsü.

ORCID: 0000-0002-8362-4390

Özet

Orhun Yazıtları olarak adlandırdığımız Kül Tekin, Bilge Kağan ve Tonyukuk Yazıtlarının yazımında kullanılan Köktürk alfabesinde 4 işaret ikişer ünlüyü (e a-e, i ı-i, u u-o, ü ö-ü) göstermek için kullanılır. 31 işaretten 20'si ince (b, d, g, k, l, n, r, s, t, y) ve kalın (B, D, G, K, L, N, R, S, T) seslerin ayrımını gösterirken 7 harf yansız harfleri (ç, m, ƒ, ʒ, p, Ş, z), 4 harf ise ünlü-ünsüz ve ünsüz-ünlü (↓, ƒ, ‹, ʔ) değerinde harfleri göstermektedir. 38 harften oluşan Köktürk alfabesinde üç harf ise çift ünsüzler (M, ʒ, ☺) olarak ifade edilmektedir. Çift ünsüzlerden oluşan harfler dışında ünlü-ünsüz ve ünsüz-ünlü değerinde harfler olarak kabul edilen ƒ ve ↓ işaretleri üzerine Türkologlar tarafından yapılan transkripsiyonlar incelendiğinde çeşitli varyantların olduğu gözlemlenmektedir. Bu çalışmamızda transkripsiyonu konusunda en çok ihtilaf bulunan işaretlerden ƒ üzerinde durulacak ve Uluslararası Fonetik Cemiyeti (International Phonetic Association) tarafından hazırlanan IPA alfabesine göre yeniden yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Orhun Yazıtları, Transkripsiyon, ük/kü/ök/kö.

TRANSCRIPTION OF ʁ SIGN IN ORKHON INSCRIPTIONS

Bayram BİLİR

Lecturer, Samarkand State Institute of Foreign Languages.

ORCID: 0000-0002-8362-4390

Abstract

In the Köktürk alphabet used in the writing of the Kül Tekin, Bilge Kagan and Tonyukuk Inscriptions, which we call the Orkhon Inscriptions, 4 signs are used to show two vowels each (e a-e, i ı-i, u u-o, ü ö-ü). 20 out of 31 signs show the distinction thin sounds (b, d, g, k, l, n, r, s, t, y) and low sounds (B, D, G, K, L, N, R, S, T), 7 letters show neutral letters (ç, m, ʁ, ʁ, p, Ş, z), 4 letters show vowel-consonant and consonant-vowel-valued letters (,ʁ ,↓ ʁ ,↓). In the Köktürk alphabet, which consists of 38 letters, three letters are expressed as double consonants (M, ʁ, ʁ). When the transcriptions made by Turcologists on the ʁ ve ↓ signs, which are accepted as vowel-consonant and consonant-vowel letters, except for letters consisting of double consonants, various variants are observed. In this study, ʁ, one of the most controversial signs about transcription, will be emphasized and reinterpreted according to the IPA alphabet prepared by the International Phonetic Association.

Keywords: Orkhon Inscriptions, Transcription, ök/kö.

**BUSINESS AS A MEANS TO EMPOWER OTHERS – KENYAN WOMEN
ENTREPRENEURS REDEFINING BUSINESS SUCCESS**

SAWSAN J. AL-HUSSEINI

Middle Technical University, Institute of Administration Rusafa, Baghdad, Iraq

Abstract

Transformational leadership (TL) has been found to have an important influence on knowledge and knowledge management (KM). It can contribute to organizational learning, employees' creativity, encourage followers to participate in educational programs and develop the skills needed to achieve exceptional performance. This research sought to examine the impact of TL on knowledge donating and collecting and the differences between these impacts in public and private higher education institutes (HEIs) in Iraq. A mixed method approach was taken and 580 valid responses were collected to test the causal relationships between the factors, then 12 interviews were conducted with the leaders of HEIs to give more insight of the findings from quantitative stage. Employing structural equation modelling with AMOS v.24, the research found that TL would be ideal in an educational context, promoting knowledge sharing activities in both sectors. The interviews revealed differences between public and private HEIs in terms of the effects relationships. Guidelines are developed for academics as well as leaders and provided evidence to support the use of TL to encourage knowledge sharing activities within higher education in developing countries particularly Iraq.

Keywords: Transformational leadership, knowledge sharing, higher education, multi-groups.